

# RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1888. Andra Kammaren. N:o 38.

Fredagen den 20 April.

Kl. 11 f. m.

## § 1.

Upplästes följande till kammaren inkomna sjukbetyg:

Att riksdagsmannen Josef Andrén lider af blindtarmsinflammation (paratyphlitis) och för helsans vårdande behöfver lugn och vård i sitt hem, hvarför han från denna Riksdags förhandlingar bör befrias, intyggar

Stockholm den 19 April 1888.

Robert Murray.  
Leg. läkare.

## § 2.

Fortsattes föredragningen af bevillningsutskottets betänkande n:o 8, angående ännu oafgjorda delar af tullbevillningen.

*Punkterna 54—58.*

Biföllos.

*Punkten 59.*

Enligt nu gällande tulltaxa äro valsade eller smidda plåtar, med eller utan öfverdrag af zink, tenn eller bly, samt utan vidare bearbetning än att de äro böjda eller med hål försedda äfvensom plåtar af 3 mm. tjocklek eller deröfver, mer eller mindre bearbetade, samt andra ämnen för vidare bearbetning fria från tull. Herr Reuterswärd hade föreslagit följande tullsatser för 100 kilogram:

|                                                                                                                                                                                                    |        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| Valsade eller smidda plåtar, ej specificerade, utan öfverdrag af zink, tenn, koppar, bly eller annan metall eller fernissa samt utan vidare bearbetning än att de äro böjda eller med hål försedda | 3: 50. |
| Broar och delar dertill, takstolar och dermed jemförligt arbete                                                                                                                                    | 4: 50. |
| Valsade eller smidda plåtar, polerade, slipade, fernissade, lackerade eller öfverdragna med koppar, tenn, zink, bly eller annan oädel metall                                                       | 6: —   |

Angående tull å plåt. I anledning af detta motionärens förslag, hemställde utskottet under förevarande punkt:  
(Forts.)

att rubriken n:o 236 i tulltaxan måtte erhålla följande lydelse:  
valsade eller smidda plåtar, äfven om de äro klippta, böjda,  
med hål försedda eller hafva kanterna uppvikta:

|                                                                                                                |       |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| utan slipning eller polering och utan öfverdrag af annan metall eller annan å dem anbragt ytbetäckning;        |       |
| af 3 mm. tjocklek och deröfver.....                                                                            | 3 kr. |
| af mindre tjocklek .....                                                                                       | 4 »   |
| slipade, polerade, fernissade, lackerade, förzinkade, förtenta, eller med annan oädel metall öfverdragna ..... | 6 »   |
| allt för 100 kilogram räknadt.                                                                                 |       |

Vid punkten hade afgifvits särskilda reservationer, hvilka af-sågo dels första delen eller plåtar utan slipning och utan öfverdrag af annan metall, och dels senare delen eller slipade, polerade, fernissade, lackerade, förzinkade, förtenta eller med annan oädel metall öfverdragna plåtar.

Angående första delen yrkades i reservation

af herr W. Tham:

»att, med afslag å utskottets hemställan, måtte beslutas följande ändrade lydelse å rubriken n:o 236 i vår nu gällande tulltaxa:

Valsade eller smidda plåtar, utan öfverdrag af zink, tenn, koppar, bly eller annan metall eller fernissa

|                                                                   |                      |
|-------------------------------------------------------------------|----------------------|
| a) af 3 millimeters tjocklek eller deröfver                       |                      |
| utan vidare bearbetning än att de äro klippta.....                | fria                 |
| böjda, pressade, med uppvikta kanter, eller med hål försedda..... | per 100 kg. kr. 4: — |
| b) under 3 millimeters tjocklek .....                             | » 100 » » 5: —»      |

Angående senare delen hade afgifvits särskilda reservationer af herrar Tham och F. G. Sandwall, hvilka hemställde

herr Tham:

»att sista delen af förevarande punkt i betänkandet måtte erhålla följande ändrade lydelse:

|                                                                                       |           |
|---------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| förzinkade, förtenta, eller med annan oädel metall öfverdragna, ej specificerade..... | 6 kronor, |
| allt per 100 kilogram räknadt,                                                        |           |
| med blyhaltigt tenn öfverdragen så kallad Terneplåt.....                              | fri.»     |

samt herr Sandwall:

»att åt samma stycke af punkten måtte gifvas följande lydelse:

|                                                                           |           |                              |
|---------------------------------------------------------------------------|-----------|------------------------------|
| förzinkade eller med annan oädel metall öfverdragna, ej specifierade..... | 6 kronor, | <i>Angående tull å plåt.</i> |
| allt per 100 kilogram räknadt,                                            |           | (Forts.)                     |
| med rent eller blyhaltigt tenn öfverdragna.....                           | fria.»    |                              |

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr Lyth: Angående denna punkt ber jag att få yttra några ord. Utskottet föreslår här bland annat en tullsats af 6 kr. per 100 kg. för förtent plåt. Denna plåtsort tillverkas icke i vårt land, ehuru stora quantiteter af densamma hos oss förbrukas. Den användes till många husgerädsartiklar, konserv- och anjovisburkar, lampor m. m., men materialet för dessa arbeten måste införskrifvas från utlandet. Jag skulle icke hafva det ringaste emot denna tullsats af 6 kronor per 100 kg., om jag vore eller kunde blifva förvissad om, att denna sorts plåt kunde tillverkas hos oss; men i detta fall har jag mina stora dubier. Det finnes intet land i Europa, som kan tillverka denna plåt till samma pris och samma utmärkta kvalitet, som England. Man har försökt det i de stora kulturländerna, men man har misslyckats. Man har försökt det både i Frankrike och Tyskland; man kunde nog der tillverka plåten till samma pris som engelsmännen, men icke af samma goda kvalitet. Äfven i Italien och Ryssland har man försökt göra den, men fullständigt misslyckats. Huru skulle det då vara möjligt, att vårt lilla land med dess obetydliga kapitaltillgång skulle kunna konkurrera med engelsmännen i detta fall? Det synes mig absolut omöjligt. Det enda land i Europa och kanske äfven utom Europa, som kan tillverka denna sorts plåt, jemförlig i kvalitet med den engelska, är Österrike; men den österrikiska plåten är tillverkad af bessemerstålplåt och ställer sig i följd deraf mycket dyrare än den engelska förtenta jernplåten. Jag skulle vara med om denna tullsats äfven i det fall, att man kunde höja tullen jemväl på färdiggjorda bleckslageriarbeten, som införas från utlandet. Utskottet har i 70:de punkten föreslagit, att tullen på dessa arbeten måtte höjas från 15 öre till 24 öre för 1 kg., d. v. s. en förhöjning af 9 öre för 1 kg. Denna tullsats är naturligtvis alldeles för låg för att göra våra bleckslagerier någon nämnvärd nytta; och då 70:de punkten förekommer till behandling, skall jag yttra mig vidare om denna sak och söka visa, att det icke tjänar något till att öka denna tullsats med 9 öre.

Emellertid hafva herrar Tham och Sandwall reserverat sig mot utskottets hemställan i nu föredragna punkter. Herr Tham yrkar en tull af 6 kr. per 100 kg. å förtent plåt men tullfrihet för den s. k. Terneplåten. På denna plåt, som är försedd med en starkt blyhaltig betäckning, vill han icke hafva tull af det skäl, att densamma begagnas af tändsticksfabrikerna såsom omhölje för tändstickslådorna vid export. Ja, detta vore nog förmånligt för herr Tham, men jag kan dock icke gilla denna hans åsigt. Herr Sandwall har deremot tagit steget fullt ut och föreslagit tullfrihet för så väl förtent plåt som Terneplåt. Och skall det vara tullfrihet för den ena sorten,

Angående  
tull å plåt.  
(Forts.)

bör det väl också vara det för den andra, ty hvarför skulle man favorisera våra tändsticksfabriker genom att låta en artikel, som de behöfva, vara tullfri, men icke tänka på de mindre fabriksegarne i vårt land, som behöfva förtent plåt? Jag ber att härvid få upplysa, att inom en stor del af våra industrigrenar användes denna förtenta plåt, t. ex. vid fiskkonserveringsfabrikerna på västkusten, och jag vet, att en enda fabrik i Uddevalla tillverkar icke mindre än 15,000 burkar om året för konservering af anjovis. Hvarför skulle man då icke favorisera denna industrigren lika väl som tändsticksfabrikerna? Det finnes dessutom en mängd fabriker, som tillverka artiklar af bleckplåt, ja detta är till och med husslörd inom Västergötland. Jag lägger därför herrarne varmt på hjertat att allvarligt betänka sig, innan I besluten att lägga tull på förtent plåt.

Jag skall därför yrka återremiss af denna punkt i syfte, att tull icke måtte läggas på förtent plåt.

Herr Werner: Jag skall be att få yttra några ord med afseende på föreliggande punkts första moment, beträffande hvilket jag helt och hållet instämmer med den ene reservanten, herr Tham, som yrkar följande lydelse å rubriken n:o 236 i nu gällande tull-taxa: »valsade eller smidda plåtar, utan öfverdrag af zink, tenn, koppar, bly eller annan metall eller fennissa: a) af 3 millimeters tjocklek eller deröfver, utan vidare bearbetning än att de äro klippta — fria.» Så länge vi i följd af franska handelstraktaten äro skyldiga att tullfritt taga emot ångpannor och dylikt plåtarbete, som hänföres till maskiner och redskap, såsom förvärmare m. m., är det fullkomligt origtigt att lägga tull på den materiel, hvaraf dessa artiklar tillverkas. Våra skeppsbyggerier hafva redan kommit i en ogynnsam ställning, och detsamma kommer att blifva fallet med våra reparationsverkstäder för fartyg, om denna tull bifalles. Men, säger man, i ersättning härför hafva skeppsbyggerierna fått tull på fartyg. Det är dock att märka, att för skeppsbyggerierna är konkurrensen så stor, att man numera på denna industri förtjenar nästan ingenting. Enda fördelen dermed är, att man kan hålla uppe den stam af arbetare, som alltid är behöffig. Det är egentligen på reparationer af utländska haverister, som verkstäderna förtjena. Sådana komma ganska ofta in till våra dockor och sliprar för att reparera. Och för att gifva kammaren en idé om, huru omfattande dessa reparationer kunna vara, vill jag nämna, att för några år sedan reparerades en ångare, tillhörig firman Krupp i Essen, vid en af Stockholms skeppsdockor för en kostnad af 197,000 kr. Deraf kan hvar och en göra sig en föreställning om, hvilken vikt dessa fartygsreparationer hafva för de skeppsbyggeriwerkstäder, som hafva egna eller tillgång till andras dockor. Det är naturligtvis endast i enstaka fall reparationskostnaderna gå till så stora summor, men ofta nog hafva de uppgått till 100,000 kr. och deröfver. Vi hafva på de senaste åren haft ett tjugotal sådana reparationer om året i Stockholm, och Motalabolagets afdelning i Öskarshamn med flera verkstäder lefva nästan uteslutande på sådana arbeten.

Nu har den tendens gjort sig gällande hos de utländska haveristerna, att då en sådan inkommer i svensk hamn för reparation, uppgöres först ett kostnadsförslag. Detta telegraferas öfver till England och pröfvas der, och om vi icke vilja verkställa reparationen lika billigt som engelsmännen, tåtas det skadade fartyget provisionellt och föres öfver till England för reparation. Jag vill äfven tillägga, att, då man reparerar fartyg, vill man icke gerna reparera med annan plåtsort än den, hvaraf fartyget är bygd. Om fartyget är bygd af svensk plåt, reparerar man icke gerna med engelsk plåt, eller tvärt om; om fartyget är bygd af stålplåt, reparerar man icke med jernplåt, ty dessa båda sorter passa icke bra ihop, enligt hvad erfarenheten visat. Då nu en sådan haverist kommer in till någon af våra städer, der reparationsverkstäder och dockor finnas, såsom Göteborg, Helsingborg, Malmö, Karlskrona, Oskarshamn, Norrköping, Stockholm, Gefle m. fl., är det naturligt, att det är våra verkstäder, som få betala denna tull om 3 kronor per 100 kilogram, utan att få någon æquivalent tillbaka, såsom vid tullen på fartyg. Det är nemligen omöjligt för dem att höja reparationskostnaden, ty engelsmännen säga: Vi betala endast plåten efter vårt pris och bry oss icke om edra tullar. Kunna nu icke verkstäderna utföra reparationerna tillräckligt billigt, så repareras fartygen endast provisoriskt i den svenska hamnen. Dessa provisoriska reparationer äro ytterst billiga. En angbåt, som fått ett hål i botten, så stort, att man kan köra derigenom med vagn, repareras på det sätt, att plankor fastskruvas öfver hålet, hvarefter invändigt skadan tåtas med cement, och kostnaden härför uppgår endast till några hundra kronor. Om skeppsbyggareindustrien för den skada, som tillfogas densamma genom en tull sådan som denna, erhöles någonting i utbyte eller ersättning, så skulle jag kunna vara med om åsättandet af denna tull. Men det finnes icke någonting, som lemnar dem den ringaste ersättning för den inskränkning, som blir i detta deras mest inkomstbringande förvärf, och under sådana förhållanden finner jag mig föranlåten att, såsom jag förut nämnt, yrka afslag på det första momentet i den nu föredragna 59:de punkten. Jag tager för afgjort, att herr talmannen framställer proposition på hvart ett af de särskilda momenten, så jag vill icke framställa något yrkande derom.

*Angående  
tull å plåt.  
(Forts.)*

Herr G. Mellin: Då jag i likhet med reservanten herr Sandwall hyser den åsigt, att sådana varor, som inom landet icke produceras, böra om möjligt vara vid införsel fria från tull, och då bleckplåt eller, som den bör kallas, förzinkad eller förtent plåt, icke är föremål för tillverkning inom landet, samt den derå föreslagna tullsatsen således icke kan medföra ringaste nytta för vårt lands fabriksidkare men deremot skulle verka menligt på tillverkningen af burkar och lådor för förvaring af anjovis och andra konserver, emedan dessa kärl tillverkas af dylik plåt, så skall jag taga mig friheten yrka bifall till det af herr Sandwall i hans reservation afgifna förslag, att förzinkade eller med annan oädel metall öfverdragna plåtar, ej specificerade, måtte åsättas en tullsats af sex kr.,

*Angående tull å plåt.* allt pr 100 kg. räknadt, men att deremot med rent eller blyhaltigt tenn öfverdragna plåtar måtte förklaras från tull fria.  
(Forts.)

Herr Herslow: Att här, under en debatt, sådan som denna, frambära skäl, kan icke vara ett nöje, men det kan vara en pligt. När man har en pligt att uppfylla, men en pligt, som icke är angenäm, så har man åtminstone rättighet, kanske skyldighet, att fatta sig så kort, som möjligt. Jag skall göra så.

Kammaren känner, att vårt lands verkstäder för byggande af ångfartyg numera hunnit den produktionsförmåga, att de måste arbeta för jemväl utlåndingen, om de icke skola blifva satta på förknappning. De hafva sålunda till sin normala uppgift att bygga äfven utländska fartyg. Dessa utländska fartyg bygga de i öppen konkurrens med Tysklands och Englands verkstäder, och således med de billigaste byggnadsverkstäder, som finnas i Europa; Danmarks och Norges byggnadsverkstäder behöfver man knappt taga i betraktande, ty de bygga betydligt dyrare än vi. Dessa fartygsbyggnader beställas nästan alltid att tillverkas af engelsk plåt; det blir den svenska verkstadsegarens uppgift och ensak att tillse, huru vida han kan få vissa partier i fartyget kontraherade att effektueras af svensk plåt; han sträfvar dithän dels af patriotiskt intresse för vår jernhandtering, dels af öfvertygelse om den svenska plåtens företräde, men han måste naturligtvis söka tillvinna sig någon ersättning för användningen af det dyrbarare materiele. Det är emellertid ytterst svårt att få den utländske beställaren att göra ens det minsta pristillägg för att få svensk plåt i vissa delar af fartyget. I det ögonblick detta utländska fartyg skall byggas *uteslutande* af svensk plåt, med den prisskilnad, som för närvarande finnes mellan denna plåt och den engelska, och hvilken blifver ännu större, om den nu ifrågasatta tullsatsen äsättes, i samma ögonblick stänger man för de svenska verkstäderna och deras arbetare tillfället till arbetsförtjenst genom byggande eller reparationer af fartyg för utländsk räkning.

Man kan ju, säger man, medgifva restitution. Härvid möter dock svårigheten, att man då måste anställa statskontrollanter, som hvarje verkstad skulle ega skyldighet att underhålla, och hvilka kontrollanter skulle tillse, till huru stor qvantitet svensk jernmateriel, och till huru stor qvantitet engelsk jernmateriel användes för hvarje fartyg. Man skulle i verkstäderna införa en likartad statskontroll, som vid brännerierna. Jag tror icke, att denna utväg skulle visa sig vara synnerligen praktiskt fördelaktig hvarken för staten eller för verkstadsindustrien; dyrbar blefve den alltid och skulle sålunda alltid verka som en skatt.

Detta i fråga om hvad vi bygga för utlandet. Men äfven då vi bygga svenska fartyg kunna våra rederier nästan aldrig beqväma sig till att bygga det hela af svensk plåt, och att de icke gerna göra det bör vara oss temligen klart, då vi besinna de svåra dagar, som rederirörelsen sista åren haft och hvilka varit så svåra, att de antagligen endast kunna öfverträffas af de dagar, som stunda. Skola

de nu bygga med en förhöjning i pris af 10 % å råmaterielen, hvarhelst den användes, så blir följden den, att de måste minska bygandet. För hvarje år inkomma således de inhemska rederierna med allt färre order, samtidigt som ordena från utlandet komma att sluta upp, så att för våra varf och verkstäder endast skulle återstå att reparera fartyg.

*Angående  
tull å plåt.  
(Forts.)*

Reparationsarbete är i allmänhet det för verkstäderna mest lönande; med de pris, som för närvarande gälla inom skeppsbyggeriet, är det på de större reparationerna, som en verkstad hufvudsakligen kan hoppas att hafva någon förtjenst; nybyggnadsarbeten måste den åtaga sig utan alla sådana förhoppningar och endast för att, om möjligt och äfven med direkta uppföringar, hålla sin verksamhet vid lif; den vill naturligtvis icke gerna, äfven om det kunde synas tryggare, tills vidare upphöra med arbetet och afskeda arbetarne. Den tager därför emot beställningar på nybyggnad af fartyg, äfven med en förut beräknad direkt förlust; den kan dessutom endast på detta sätt, genom att hålla organisationen vid lif och arbetet i gång med fullt öfvadt och skickligt folk, hålla sig i stånd att mottaga beställningar å fördelaktiga reparationer, samt genast omhändertaga haverister, som inkomma för att skyndsamt få sina skador botade. Men ingen haverist skall inkomma hädanefter i svensk hamn, om han på något sätt och vis kan lotsa sig fram till en annan. Och om det finnes någon möjlighet för en svensk rederifirma, som underhåller regulier eller irregulier fraktfart på England, så nog aktar hon sig för att låta sitt fartyg äfven för vanlig reparation inlöpa i svensk hamn, utan reparerar detsamma, då det befinner sig i England.

Vi hafva vidare att bygga maskiner för annat ändamål än för fartyg; vi hafva pannbyggnader m. m. till våra stora fabriker. Äfven på det området är konkurrensen för närvarande så svår, att verkstäderna ofta nog måste emottaga beställningarne till underpris, för att få sysselsättning och icke behöfva afskeda sina arbetare. Ty skulle man fordra tillfredsställande pris, skulle arbetet tagas färdigt utifrån. Nu gör man genom dessa tullar slut på den sista möjligheten för svenska verkstäderna att konkurrera. Då man sätter tull på materielen, men deremot i följd af handelstraktater icke kan sätta tull på fabrikatet, är det naturligtvis icke engelsk plåt, utan färdiga engelska ångpannor, som hädanefter komma att införas. Det är också ett konstigt sätt att hägna om det svenska arbetet.

Alltså: hindrade från att till billigaste pris införa den materiel, som erfordras, komma vi att förlora våra fartygsnybyggnader för utlandets räkning och se förminskade våra svenska byggnadsarbeten, förlora våra reparationsarbeten å svenska så väl som utländska fartyg, förlora pannbyggnadsarbeten, förlora allt. Sådana äro de utsigter, som dessa tullar erbjuda Sveriges mekaniska verkstäder! Hur de ställa sig för de svenska rederierna är redan visadt.

Detta är allt hvad jag har att säga, herr talman! Att göra något yrkande torde ju löna sig lika litet som att frambära skäl. Men äfven här ha vi ingen rätt att blott göra hvad som »lönar sig».

Angående  
tull å plåt.  
(Forts.)

Pligten bjuder mig att hos herr talmannen yrka afslag å utskottets och bifall till det af herr Tham i hans reservation vid denna punkt framställda förslag.

Herrar *Söderblom* och *Lindmark* instämde med herr *Herslow*.

Herr Nilson från Lidköping: Jag instämmer med de talare, som här uppträdt och yrkat afslag å den föredragna punkten i hvad det rörer tull å förzinkade, förtenta eller med annan oädel metall öfverdragna plåtar, ej specificerade, men vill nu för öfrigt inskränka mig till att yttra några ord angående den så kallade Terneplåten och ber att i det afseendet få yrka bifall till herr Thams i hans reservation gjorda förslag om tullfrihet för sådan plåt. Såsom bekant, tillverkas icke dylik plåt i vårt land, och ingen svensk näring lider på minsta sätt intrång eller skada af dess importerande. För åtskilliga ändamål och särskildt för tändsticksfabrikationen har deremot denna plåt blifvit en nödvändighetsvara, hvilken jemte zinkplåten användes för inpackning af de ofantligt stora kvantiteter tändstickskistor, som från vårt land exporteras, och dess användning kommer utan tvifvel att allt mer och mer ökas.

Utskottet har nu föreslagit för denna plåt en tull, som motsvarar icke mindre än 23 % af varans värde. Det är lätt att inse, huru en sådan ökad beskattning skulle komma att trycka på tändsticksfabrikationen. Denna fabrikation får dessutom en icke ringa känning af de föreslagna och delvis redan antagna tullarne på åtskilliga råvaror, såsom alun, lim, stärkelse, svafvelsyra, glaspulver m. m.; och jag begagnar tillfället, medan jag nu har ordet, att få inlägga en protest äfven mot de å dessa råvaror lagda tullar, som, utan att i någon väsentlig mån vara andra näringar till gagn, komma att för tändsticksfabrikerna blifva högst tryckande. Denna industri har för öfrigt att utstå en svår och alltmer tilltagande konkurrens från Tyskland och åtskilliga andra länder, hvilken konkurrens gör redan nu tändsticksindustriens tillvaro högst prekär. Genom de nu ytterligare ifrågasatta tullsatserna kan med temlig säkerhet befaras, att denna industri helt och hållet skall förqväfas och gå under. Och det är dock icke någon liten industrigren, hvarom här är fråga; den intager tvärt om ett ganska framstående rum bland våra näringar och gifver arbete och föda åt många tusental bland våra arbetare. Denna industri har icke begärt och har ingen anledning att begära att särskildt blifva skyddad eller gynnad; den begär blott att få lefva och att icke undanträngas af andra näringar, som dels äro vida mindre viktiga och dels ännu icke finnas till eller ens hafva utsigt att med någon fördel kunna komma till stånd.

Jag vill väl icke tro, att det nya systemets program att skydda de svenska näringarna, skall vid utförandet så tillämpas, att man börjar med att först döda många af de viktigaste bland dessa näringar. Man kan eljest visserligen tro, att detta vore afsigten, då man finner i hvilken utsträckning utskottet föreslår tullskydd, äfven då sådant är till förfång för våra viktigaste industrier. Jag vill

emellertid hoppas, att herrarne här i kammaren skola visa sig lika »hyggliga» i dag, som i går, då kammaren afslog förslaget om tull på superfosfat. Den näring, som skulle komma att lida af de uti förevarande punkt föreslagna tullsatser, är visserligen icke så stor och betydande som den, hvilken det i går var fråga om, nemligen jordbruket; men den är dock ingalunda af ringa betydelse.

För att nu återkomma till tullen å plåt, så tror jag, att denna fråga väl tält vid att upptagas bland dem, rörande hvilka utskottet i 165:te punkten föreslår en närmare utredning, innan Riksdagen afgör hvad som här vid lag bör anses vara ett »väl afpassadt tull-skydd». Jag ber derföre, på samma gång jag icke motsätter mig de yrkanden, som af föregående talare blifvit gjorda, särskildt få yrka bifall till herr Thams reservation i denna punkt.

Herr Sandwall: Som herrarne se, har jag reserverat mig i momentet 3 af den föreliggande punkten. Då jag icke reserverat mig mot momentet 1 i samma punkt, skall jag be att få yttra mig äfven derom. När jag reserverade mig mot tullen på tackjern, skedde det i den öfvertygelsen, som jag både hade och fortfarande har, att den svenska tackjernstillverkningen i ingen mån upphjelpes genom en sådan tull, men att de mekaniska verkstäderna ovilkorligen måste komma att lida derigenom. Jag förfäktade inom utskottet och vid särskilda sammanträden denna åsigt, men jag var ensam, emedan herr Tham, som delade min åsigt i denna fråga, icke var närvarande. Jag har nu blifvit trött på och funnit det lönlöst att längre strida för denna sak, och derför uppträdde jag icke i går i kammaren vid frågans afgörande, synnerligast som jag i min reservation hade temligen noggrant gifvit min ställning till frågan tillkänna och jag dessutom, efter de strider som föregått, hade alldeles klart för mig frågans utgång. Jag har ansett och anser ännu, att många förlora, men ingen gagnas af en tull på detta råämne, så länge icke vi verkstadsegare inom Sverige kunna erhålla jern, som ersätter det för oss nödvändiga engelska. Deremot är jag af den åsigt, hvilken jag äfven inom utskottet förfäktat, att den bästa tjänst, som Riksdagen kan göra vår svenska jernhandtering, är att bereda skydd för den förädlade produkten, hvarigenom förädlaren kommer i tillfälle att betala råämnet högre, och följaktligen tackjernstillverkningen indirekt upphjelpes. Detta tillvägagående är enligt mitt förmenande så mycket naturligare, som vårt jern mera lämpar sig som smidesjern än som gjuttackjern, i synnerhet så som det nu beredes. Jag har äfven hyst och hysar ännu den åsigten, att vid vårt skeppsbyggeri, våra ångpanneverkstäder, ja till allt som göres i plåtväg och är underkastadt ångtryck eller faran att stöta mot klippor, skär och grund, den engelska plåten icke bör användas, ty det har visat sig, att den svenska plåten har mycket större motståndskraft än den engelska, isynnerhet sådan af ordinär kvalitet, hvilken lätt brister vid häftiga stötar. Herr Werner har visserligen sagt, att det engelska jernet är nödvändigt vid reparationer, men jag ber att få upplysa, att då jag kan få svensk

*Angående  
tull å plåt.  
(Forts.)*

*Angående  
tull på plåt.*  
(Forts.)

plåt till 15 kronor per hundra kilogram, eller cirka 6 kronor 50 öre per centner, så föredrager jag äfven vid reparationer att köpa svensk plåt, då jag är säker att derigenom kunna lemna mycket bättre arbete, än om jag köper af den kvalitet, som herr Werner förordar och som ej är nämnvärdt billigare än den svenska. Min mening är, att man bör uppmuntra den industri, som verkligen kan uppmuntras, nemligen våra stångjernsvalsverk, våra plåtvalsverk och öfriga förädlingsverk, och det är därför som jag icke reserverat mig mot tull på den grofva plåten. Jag bygger både ångbåtar och ångpannor och af de senare oftast i ganska stora dimensioner, men har ännu aldrig använt utländsk plåt. Just derigenom har också mitt fabrikat blifvit välkändt, och enligt min åsigt borde därför alla våra verkstäder taga till regel att icke använda engelsk, utan endast svensk plåt, ty den engelska plåten är, som jag förut påpekat, lämplig för så vitt den icke utsättes för något starkare tryck, och prisskillnaden blir så obetydlig, om man tager den billigaste svenska plåten, att den knappast blir nämnbar. Af dessa skäl anser jag, som sagdt, fortfarande, att man icke riskerar någonting med att sätta tull på den grofva plåten.

Man invänder möjligen att denna tullsats kommer att försvåra fartygsbyggandet, då tullen på fartyg endast uppgår till 10 % af värdet, medan råvaran skulle komma att draga högre tull än 10 % af värdet. Men i fartygens pris är vid förtullningen äfven medräknad kostnaden för det arbete, som är nedlagdt på sjelfva byggandet, och jag tror därför, att proportionen är temligen riktig. Det är således enligt mitt förmenande ingen den ringaste skada, utan tvärtom en stor uppmuntran för vår jernindustri, att den förädlade produkten blir skyddad genom tull, och jag yrkar därför bifall till utskottets förslag i första momentet i nu föredragna punkt.

Angående 3 punkten instämde jag med herr Burén i hans vid betänkandet fogade reservation, angående sådan tunn plåt, som användes för taktäckning m. m. Jag har nemligen ansett, att man borde göra dem, som använda denna plåt, en tjänst genom att nödgä dem att endast använda den bättre svenska plåten, och man bör således lägga högre tull på den engelska plåten, än utskottet föreslagit, enär den är spröd och svårigen kan falsas utan att brista och således ofta lemnar ett dåligt arbete. Men då denna punkt är af mycket liten betydelse för vårt land, enär importen icke är särdeles stor, skall jag icke göra något yrkande i detta fall.

Hvad beträffar den förzinkade eller såkallade galvaniserade plåten, så tillverkas sådan inom landet till exempel i Karlskrona, och jag anser det vara skäl att genom åsättande af tull uppmuntra denna tillverkning. Som af tullbetänkandet synes, så har jag reserverat mig mot tull på plåt som är öfverdragen med rent eller blyhaltigt tenn, men innan jag gjorde detta vände jag mig till agenter för de fabriker inom landet, som tillverka förtenta jernsaker, till exempel Olofströms fabrik, för att få utrönt om förtent plåt, sådan som användes af våra bleckslagare vid tillverkning af diverse kärl

och sådan som vid vissa tändsticksfabriker användes vid inpackning af tändstickor, som exporteras till långt aflägsna orter, kunde tillverkas inom landet, och derpå erhöLL jag ett nekande svar. Detta är ju för öfrigt helt naturligt, ty Sverige är ett allt för litet land för att det skulle bära sig att upprätta ett enda sådant verk, då omsättningen inom vårt eget land är för obetydlig för en så dyr anläggning och andra länder hafva skyddat sig med tullar mot vår utförsel. När man således vet, att denna plåt icke kan tillverkas inom landet, men att å andra sidan en betydlig mängd användes för tillverkning af kärl för hushållet, såsom mjölkflaskor, formar m. m. för köket o. d., när man vet, att hela den Bohuslänska skärgårdens befolkning, som idkar anjovis- m. fl. fiskerinäringar, använder burkar af denna plåt, när man vet, att hundratals familjer såväl i städer som på landet lefva af bleckslageriryrket, skulle man då vilja fördyra deras omkostnader för denna näring?

Om man sålunda i detta fall icke har det rimliga skälet att skydda någon näring i vårt land genom tull, bör man väl, vare sig man är frihandlare eller protektionist, förstå att gå till väga med urskilning. Nu veta vi, att åtminstone Jönköpings tändsticksfabrik använder Terneplåt till emballage och anser den oundgänglig för att under långa sjöresor kunna skydda dess välkända fabrikat för fukt och dylikt, och hvarför skall man då utan ringaste skäl fördyra denna vara, då den icke kan ersättas af svenskt fabrikat? Andra tändsticksfabriker använda visserligen zinkplåt, men den är för spröd och spricker ofta sönder vid bearbetningen, hvilket gör att den icke är så lufttät som den förtenta jernplåten. Den nu föreslagna tullen skulle endast för Jönköpings tändsticksfabrik medföra en utgift af 20,000 kronor, hvilken summa visserligen icke är bortkastad, då den skulle komma statskassan till godo, likaväl som tackjernstullen. Men då man ännu icke sett, att statskassan behöfver denna inkomst, vet jag icke hvarföre man skulle beskatta en artikel, som genom att vara tullfri gagnar mången, men belagd med tull endast ökar statskassan, utan att gagna någon svensk industri.

Jag skall icke längre upptaga kammarens tid; jag hoppas att herrarne inse, att billighet och rättvisa tala för min reservation, till hvilken jag därför yrkar bifall.

Herr E. G. Boström: Då jag nu vill söka försvara bevillningsutskottets betänkande, ber jag att få gå i ordning med frågorna, eftersom de förekomma i utlåtandet.

Den första anmärkningen gälde den tjocka plåten. Mot tullen derpå har anmärkts, att den skulle omöjliggöra tillverkning af ångpannor i Sverige samt sålunda komma våra fabrikssegare att taga sina pannor m. m. färdiga från utlandet. Ser man efter i den officiella statistiken, finner man, att under år 1886 infördes ångpannor, ej förenade med maskiner, till ett värde af 71,296 kr., af andra ångmaskiner, lokomotiv för ett värde af 50,000 kr. — det tyckes sålunda varit endast ett — och lokomobiler för 96,761 kr. Nu är ju alldeles påtagligt, att dessa kvantiteter äro högst obetyd-

*Angående  
tull å plåt.  
(Forts.)*

*Angående  
tull å plåt.*

(Forts.)

liga mot de quantiteter, som hos oss funnit användning under detta år. Här säges nu: hindrar man oss från att få in den engelska plåten utan tull, blir det oss omöjligt att konkurrera med utlåndingen. Jag vill då svara: icke kan denna tull höja priset i Sverige på vår järnplåt, då vår export i detta fall är vida större än vår import. Tullen kan icke hafva någon annan inverkan än att vi få större afsättning än förut inom landet; och jag föreställer mig, att plåttullen icke kan inverka ofördelaktigt på ångpannetillverkningen, ty man vet ju mycket väl, att, om man här beställer en ångpanna, säger man i allmänhet, att man vill hafva den af svensk plåt, och då svarar fabrikanten med en viss indignation, att han dertill aldrig begagnar annat än svensk plåt. När så icke sker, kan väl icke denna tull omöjliggöra ångpannetillverkningen hos oss.

Man säger vidare, att denna tull skulle försvåra fartygsbyggandet. Härpå kan man dock icke lägga någon vikt, ty den svenska plåten är så öfverlägsen, att, om den också för ögonblicket är något dyrare, den i längden ställer sig billigare. Erfarenheten från kollisioner och grundstötningar bevisar den svenska plåtens företräde. Man har också sagt, att man hädanefter icke skulle kunna reparera fartyg här, enär det blefve för dyrt, och att fartygen skulle för reparation gå till utlandet, der kostnaden derför blefve billigare. Jag ber härvid först få rätta ett misstag, som talaren på stockholmsbänken, naturligtvis alldeles ofrivilligt, gjorde sig skyldig till, då han beräknade denna plåttull till 3 kr. för centnern; denna tullsats är ju föreslagen för 100 kg. och utgör endast 1,27 kr. för centnern; förhållandet gestaltar sig sålunda icke så, som denne talare nämnde. Han sade att visserligen komme några att provisoriskt reparera här, men sedan gå till utländska verkstäder. Detta kan dock endast ske vid mindre haverier, ty vid större sådana är det nödvändigt att reparera fullständigt vid närmaste plats. Huru är det dessutom möjligt att påstå, att vi, derest vi äsätta den föreslagna tullen å denna plåtsort, omöjligen skola kunna konkurrera med utlåndingen, då enligt främmande länders tulltaxor man nästan öfver allt har tull på plåt? Af samma skäl skulle således verkstäderna i Tyskland, Frankrike, Danmark, Ryssland, Spanien och Italien, hvilka alla länder hafva införseltull å plåt, omöjligt kunna reparera fartyg. Alla deras haverister skulle då nödgas gå till England. Men alla dessa länder hafva i allt fall skeppsrörelse och verkstadsindustri. Det synes mig, som om det vore ett specialintresse, hvilket här söker göra sig gällande mot vår plåttillverkning, som dock för vår järnindustri spelar en så stor rol. Jag vill påminna om, att herr Herslow här om dagen motsatte sig tull på fartyg, medgaf han dock, att denna tull möjligen kunde vara till gagn för Motala verkstad, som hade eget valsverk, hvarigenom det kunde få materialet billigare än andra. Det visar sig sålunda, att tullen är till fördel för dem, som hafva både verkstad och valsverk, men möjligen icke till nytta för dem, som endast hafva till syftemål att få materialet för billigaste pris. Om jag nu derjemte fäster mig vid det faktum, hvarom herr Sandwall upplyste, att den engelska plåten,

om den icke skall vara af allt för underhållig beskaffenhet, icke är synnerligt mycket billigare än den svenska, så synes mig icke någon fara ligga i den föreslagna tullen på grof plåt.

*Angående  
tull å plåt.  
(Forts.)*

I fråga om tull å den tunnare plåten har ingen annan anmärkning gjorts än mot 3:e momentet rörande »slipade, polerade, fernissade, lackerade, förzinkade, förtenta eller med annan oädel metall öfverdragna plåtar.» Härvid har anmärkts för det första, att tullen å den med blyhaltigt tenn öfverdragna plåten skulle fördyra fabrikat, hvaraf tändsticksindustrien har behof. Nu finnes emellertid i vårt land endast en tändsticksfabrik, nemligen Jönköpings, som begagnar denna förtenta eller rättare sagdt förblyade plåt; alla andra tändsticksfabriker begagna zinkplåt, som är och äfven föreslagits förblifva tullfri. Jag beklagar visserligen, om denna tull skulle göra något afbräck för Jönköpingsfabriken, men denna fabriks ekonomi är dock så tryggad, att dess vinst ändå blefve större än någon annan fabriks. Dessutom vill jag emot reservanten herr Tham nämna, att det icke är så lätt att säga, huruvida en plåt är öfverdragen med tenn eller bly; man skulle således genom antagande af ett stadgande, sådant som det han föreslagit, lockas till införande af förblyad plåt till användning vid bleckslagerierna i stället för förtent, och denna förblyade plåt är såsom bekant mycket giftig. Herr Sandwalls reservation är mycket korrektare, ehuru jag icke anser den fullt berättigad. Det är nödvändigt att söka upphjelpa och utveckla vår industri, och då vi å svartplåten, som är råämnet för den förtenta plåten, satt en tull, böra vi väl icke lemna den förtenta plåten tullfri, som har ett väsentligt större värde. Detta vore en uppenbar inkonsequens. Att förtenna plåt är i Sverige en gammal industri; den har liksom så många andra näringar fått gifva med sig för utländsk konkurrens; men böra vi icke söka ställa så till, att vi kunna åter förvärfva oss denna industri? Jag kan medgifva, att under öfvergångsperioden några olägenheter möjligen kunna uppstå, men det blir också endast under denna tid. Den industri, som i synnerhet använder den förtenta plåten, är förut tillgodosedd, då vi lagt tull på anjovis och konserver, och dessa fabriker hafva i allt fall marknaden öppen för sig. Jag kan därför icke tro, att faran vore stor, om äfven dessa konserverfabriker finge kännas vid denna tull.

Jag yrkar på grund häraf bifall till utskottets förslag.

Herr Werner: Jag begärde egentligen ordet för att rätta ett misstag, som jag gjort mig skyldig till och som påpekats af den näst föregående talaren. Men detta misstag inverkar icke på slutresultatet af mitt resonnement om konkurrensen mellan de svenska och engelska verkstäderna beträffande haverister.

Den föregående talaren nämnde, att flera andra länder hafva plåttullar. Jag vill då visa, huru dessa tullar verka på haveristerna. I Ryssland är en mycket hög plåttull; följden häraf har blifvit, att engelska haverister i ryskt farvatten gått in t. ex. till Helsingfors och lossat samt sedan öfver till Stockholm för att reparera, emedan

Angående  
tull å plåt.  
(Forts.)

de få detta billigare gjordt här. Sedan gå de tillbaka till Helsingfors och intaga sin last, hvarvid de gå till destinationsorten, Petersburg eller andra städer. Detta visar nogsam, hvad inflytande tullen i detta fall kan hafva.

Hvad Danmark beträffar, är denna tull så låg som 1 öre per kilo eller 1 krona för 100 kg., hvilket utgör endast  $\frac{1}{3}$  af hvad, som här föreslås.

Jag ber emellertid att nu få återtaga mitt förra gången gjorda yrkande och i stället yrka återremiss af denna punkt.

Herr O. Melin: Den talare på stockholmsbänken, som nyss hade ordet, yttrade i sitt förra anförande åtskilligt, som rörde skeppsbyggeriernas intressen, och jag vill i allo instämma med honom. Det är från den synpunkten högst nödvändigt, att den tull å plåt icke åsättes, som bevillningsutskottet här föreslagit. Jag vill nu icke heller låta tillfället gå mig ur händerna att från synpunkten af skeppsrederiernas intresse litet närmare skärskåda denna fråga, då det naturligtvis för dem är högst känbart att få denna tull åsatt. Herr Boström sökte visserligen förklara, att det icke skulle vålla skeppsbyggerierna någon olägenhet, emedan det, särskildt med afseende på ångpannor, visat sig, att importen icke varit stor, och att man ansett förmånligare att dertill begagna den svenska plåten. Ja, i viss mån har han nog rätt, ty det lönar sig icke att i utlandet inköpa större ångpannor, frakta dem hit öfver och här insätta dem i fartygen. Så går det icke heller till, utan så, att den ångbåt, som behöfver nya pannor, anlöper engelsk hamn för detta ändamål. Såsom vi veta, hafva en mycket stor del af vår ångbåtsflotta sina turer via eller direkt på England, och dessa tvingas naturligtvis då, om denna ytterligare kostnad påläggas, att begagna de engelska verkstäderna, och undvika att göra sina arbeten i Sverige. Jag kan tala af egen erfarenhet, då jag är hufvudredare för ett bolag, som äger sju stora ångbåtar. Icke mindre än fem af dessa äro byggda i England. Vi hafva dock alltid inom bolaget önskat och önska fortfarande att kunna lemna vårt arbete åt verkstäder i Sverige, men man har ofta nödgats beställa ny båt i England, därför att det icke varit möjligt att få en båt byggd inom Sverige hvarken till den kostnad eller på den tid, som ett visst behof kräfde. Ty herrarne kunna väl förstå nödvändigheten af en snabb leverans, vare sig båten är ämnad för viss trade, eller för att användas i allmän fraktfart, när sådan är gynsam. — Jag vågar äfven påstå att erfarenheten icke alltid är den bästa från svenska verkstäder med afseende på ångbåtar, som skola användas i den stora fraktfarten. Det är ett stort fel hos våra verkstäder och särskildt hos den största af dem, att tro sig vara de förnämsta i jemförelse med de utländska. — Detta kan väl vara sant, då det gäller speciella ångbåtar för den mindre sjöfarten, men icke i afseende på de stora sjögående båtarna. Ty de inhemska verkstäderna hafva icke samma erfarenhet, som de engelska. Under det att en engelsk mekanisk verkstad bygger hundra ångbåtar, så bygger den svenska verkstaden allenast ett

försvinnande fåtal. Jag vill särskildt omnämna, att under det Motala verkstad mot slutet af 1870-talet hade högst obetydligt arbete, så bestälde det bolag, jag sköter, en 1,000 tons båt der, som också blef efter kontrakt utförd till bolagets fulla belåtenhet, men då några år därefter det blef anledning att hos samma verkstad beställa en ny ångare, blef erfarenheten ej densamma. Man önskade en och annan förändring å den nya båten, som skulle blifva större och byggas med annan klass än den förra, och hoppades att den nya båten skulle blifva lika bra byggd som den förra. Båten skulle emellertid levereras vid jultiden. Den blef också anmäld till afprofning i rätt tid, men vid profresan befans den icke vara sådan, som den skulle vara. Den fördes i anledning deraf återigen till verkstaden för afhjelpande af åtskilliga brister, men först i juni året derpå blef den i verkligheten levererad, då verkstaden i anledning af den försenade leveransen och fartygets brister måste rabattera 150,000 kronor, af hvilka c:a 50,000 kronor utgjorde kostnader, som vi å vår sida haft, men resten utgjorde oss tillkommande skadeersättning. Det är klart, att detta belopp likväl icke utgjorde på långt när ersättning för den förlust, som vi år efter år fått vidkännas på denna ångbåt till följd af bristande lastdryghet och större driftkostnad. Tro herrarne, att något sådant skulle ske på *prima* verkstad i Hull, Glasgow eller London? Nej der får jag en sådan båt, som jag vill hafva, och det på kort tid. Derför är det en stor frestelse för rederier att i fråga om fartyg som gå på utrikes fart alldeles undvika de svenska verkstäderna. Ett större rederi har dels äldre dels nyare båtar, och beräknar man, att en ångbåts skrof och maskineri bör amorteras på tjugo år och dess pannor på tio, så har ju rederiet ständigt någon båt, som behöfver nya maskindelar eller reparation, och det blir icke möjligt att göra detta i Sverige, om allt för höga kostnader påläggas. Vid svensk verkstad dröjer ofta insättning af nya pannor i ett fartyg en tid af sex å åtta veckor, hvilket för ett fartyg i regulier fraktfart medför en betydande förlust. Vid en engelsk verkstad kan samma arbete säkert utföras på fyra veckor, och äfven besparing i penningar ske. Alla dessa omständigheter tala för att, om de svenska verkstäderna skola kunna bibehålla sina kunder, så måste de lemna ej allenast godt och tidsenligt, utan äfven ej alltför dyrt arbete. Herr Werner talade om utländska haverister, som från östersjön gå till engelska verkstäder för att reparera; så är äfven förhållandet på västkusten. Det är allenast två dagars gång till engelska ostkusten, och sedan de tätat sina läckor provisoriskt, kunna de utan stor risk tillryggagå hugga denna väg, och undvika våra verkstäder. En ångbåt måste lvarje år öfverses och repareras, samt intagas i docka. Men äfven detta göres billigare och fortare i England, och jag försäkrar herrarne, att det verkligen är en frestelse redan nu att öfvergifva de svenska verkstäderna. En fördel medför arbetets utförande i Sverige, nemligen att man lättare kan öfverse detsamma, och det föranleder, att arbetet hittills fått utföras här.

Angående  
tull å plåt.  
(Forts.)

Angående  
tull å plåt.  
(Forts.)

Jag ber därför att på det allra lifligaste få afstyrka någon tull på plåt. Genom de beslut, som blifvit fattade i en del andra punkter af detta betänkande, har den svenska sjöfarten blifvit i hög grad orättvist betungad, och jag är öfvertygad, att högst få rederier skola finna uträkning att med de tullsatser, som beslutits och ytterligare kommer att beslutas, vidare anlita svenska verkstäder. — Kan väl detta lända herrar protektionister till någon glädje? Jag yrkar alltså afslag.

Herr Ljungman: Då utskottet här i detta betänkande gjort till sin uppgift att bereda skydd åt det svenska arbetet, så förefaller det vara fullt konsekvent, att utskottet föreslår tull på sådan plåt, som tillverkas här inom landet, men deremot högeligen inkonsekvent att det föreslår tull på sådan plåt, som väl användes inom landet men der icke tillverkas. Detta är fallet med den förtenta bleckplåt, som användes till emballage för tändsticksaskar, vid bleckslagerier och konservefabriker. Visserligen skulle tullen kunna försvaras med afseende å tändsticksfabrikerna, emedan de kunna använda zinkplåt i stället för förtent bleckplåt och ingen tull åsatts den förra plåten. Men för inläggning af konserver är fin bleckplåt med förtenning af bästa beskaffenhet alldeles nödvändig. Konserverna inläggas nemligen ofta i salthaltiga och mer eller mindre syrliga ämnen, och det måste fördenskull ställas stora anspråk på den plåt, som dervid användes. Man har sagt, att konserveindustrin skulle kunna reda sig ändå, emedan man lagt tull på anjovis, sardiner och thonfisk. Men denna tull gagnar icke den svenska konserveindustrin mera än t. ex. tull på tackjern. Den är för denna industri fullkomligt likgiltig, och jag vill i sammanhang härmed särskildt påpeka, att den anjovis, som afses i franska handels-traktaten och kommer från medelhafsländerna, är en vara, som ej har den ringaste likhet med den svenska s. k. anjovisen. Dessa varor kunna således icke i ringaste mån konkurrera med hvarandra. Den tull, som åsattes förtent plåt, kommer därför att för konserveindustrin verka såsom en ren finanstull och som premium för den norska konserveindustrin. Det är således här alldeles icke satsen: »Sverige åt svenskarne», som tillämpats utan: »Sverige åt norr-männen». Ty det är således gifvet, att den stora och lifliga konserveindustrin, som spirat upp hos oss, kommer att genom denna tull hårdt beskattas. Den norska varan deremot går in tullfritt och har således ett stort företräde framför den svenska i konkurransen deri, att den kan utbjudas så mycket billigare som tullen å den för kärlen använda plåten utgör. Jag ber därför kammaren betänka sig litet, innan denna skatt pålägges nämnda industri. Visar det sig, att man i Sverige verkligen kan till skäligt pris åstadkomma förtent plåt, som är fullt duglig för denna industri, då må man gerna åsätta tull. Men det är icke konsekvent att åsätta sådan, innan det visat sig, att man i Sverige kan tillverka denna plåt af tillräckligt god beskaffenhet och till nog billigt pris.

Jag vill därför instämma med dem, som yrkat återremiss af punkten och hoppas, att utskottet vid öfvervägande af de skäl, som här anförts, skall göra rättvisa åt den industri, för hvilken jag talat, en industri, som är ganska betydande och som har en ganska stor framtid för sig.

*Angående tull å plåt.*  
(Forts.)

I detta yttrande instämde herr *Ullman*.

Herr De Laval: På samma gång jag, å ena sidan, är herr Sandwall mycket tacksam för hans klart och tydligt uttalade åsigt, att skyddet på den gröfre plåten inverkar på den svenska tackjernstillverkningen och det svenska arbetet, kan jag, å andra sidan, icke instämma i hans yttrande i fråga om den tunnare jernplåten. Det är icke blott han utan flere, som utgått från den förutsättningen, att man icke kan göra denna plåt i Sverige. Jag vill derför yttra mig litet grand om, huru det förhåller sig med denna sak.

För 30 å 40 år sedan gjorde man verkligen hvitblecksplåt här i Sverige. Det har således visat sig, säger man, att denna tillverkning icke kunnat stå sig här, ty annars skulle den fortfarande existera. Denna slutledning kan jag icke gilla. Orsaken, hvarför denna tillverkning gick under, ligger deri, att, då den icke åtnjöt något skydd, den icke kunde bestå gent emot den utländska konkurrensen, då den naturligtvis icke var tillförsäkrad någon bestämd marknad. Att vi icke desto mindre hafva alla vilkor för att kunna kalla en sådan tillverkning af hvitblecksplåt naturlig för vårt land, vill jag söka visa. Vi hafva det smidigaste och bästa jern, man kan tänka sig. Man har visserligen sagt, att det blott är den utmärktaste engelska plåt, som kan valsas. Men jag vill i det hänseende blott hänvisa på de pressningsprof, som blifvit gjorda med svensk plåt. Jag har erfarenhet derom genom prof från följande verk: Domnarfvet, Bångbro, Nyby, Surahammar, Fagersta, Bofors och Trollhättan: firma Stridsberg & Björk. Jag vill hålla mig till det sistnämnda. Den plåt, som der tillverkas, är så utomordentligt präktig, att man deraf kan pressa stora dryckeshorn utan en enda rispa. Jag vill fråga, om icke dessa plåtar visa, att de äro tillverkade af det smidigaste materiel, som kan tänkas. Det är icke möjligt för engelsmän eller tyskar att göra sådant efter. Material hafva vi således. Jag vill också fråga, om vi icke hafva vattenkraft och arbetare för lika billigt pris som engelsmännen? Äfvenledes vill jag fråga, om vi icke kunna polera våra valsar? Att vi icke hafva några sådana för närvarande är icke underligt, då det icke finnes någon afsättning för tillverkningen. Men att vi kunna åstadkomma lika goda valsar som i England, det är säkert. Tennet här är lika billigt som i England, ty frakten från Malacka och hit är lika billig som till England. Arbetare hafva vi äfvenledes lika dugliga som engelsmännen hafva — det hafva vi hört förut. Således hafva vi både material och arbetare, så att vi böra kunna åstadkomma samma goda vara som i England. Jag vill här i förbigående upplysa, att, i motsats mot hvad en talare för en stund

*Angående  
tull å plåt.  
(Forts.)*

sedan yttrade, hvitblecksplåten vanligen icke tillverkas af engelskt jern utan Walesiskt träkolsjern, som är lika dyrt som vårt träkolsjern, ja till och med något dyrare.

Men, säger man, vi hafva för liten marknad, för att tillverkningen skall kunna bära sig. Jag vill då säga, att vi till en början hafva Sverige och sedan hela världen. Ty dit engelsmännen kunna skicka sin hvitblecksplåt, dit kunna vi också skicka vår. Jag vill upplysa, att år 1884 importerades hit 42,000 centner sådan plåt. Jag frågar, om icke tillverkningen af denna qvantitet skulle räcka till för ett valsverk eller kanske två? Man kan äfven hafva förhoppning om, att fiskerinäringen skulle i betydlig mån ökas, om tillverkningen af sådan plåt för billigt pris komme till stånd. Lådor af plåt kunde ju användas för inpackning af t. ex. sill, om icke saltad, så dock preparerad eller konserverad på annat sätt, och dessa lådor behöfde icke vara små, utan kunde göras temligen stora. Man har invändt, att plåten icke kunde göras så blank. Det är möjligt. Men äfven om den under första året icke vore så blank, att man kunde spegla sig i den, kan väl det göra detsamma i fråga om en sill- eller anjovislåda. För öfrigt tror jag, att vi mycket väl kunna göra plåten blank, om vi polera våra valsar. I sammanhang härmed vill jag nämna, att för närvarande från Sandviken exporteras urfjedrar, i hvilka materialet måste vara det allra utmärktaste, och jag opponerar mig derföre mot det påståendet, att vi ej skulle kunna göra ifrågavarande slags plåt i Sverige. Men man gör det icke, derför att en kapitalist icke vill kasta ut penningar utan att få någon ersättning, och det kan han ej få under den första tiden, då affären skall sättas i gång och arbetare uppfostas. Jag hörde nyss en talare yttra, att han ville vara med om att sätta tull på denna artikel, så snart vi fått en fabrikation deraf i gång i Sverige. Jag vill vända om satsen och säga, att just för att få denna fabrikation i gång, bör man åsätta varan tull.

Hvad beträffar den s. k. Terneplåten och påståendet, att sådan plåt ej skulle kunna tillverkas inom landet, emedan det ej kunde löna sig, så tror jag icke, att detta påstående håller alldeles streck. Ty äfven om denna tillverkning ensam icke kunde hålla ett valsverk i gång hela året, så vore dock ej derigenom tillverkningen omöjlig, emedan Terneplåt mycket väl kan tillverkas vid samma valsverk, der vanlig förtent plåt tillverkas. Man har äfven sagt, att Terneplåten skulle vara nödvändig för tändsticksfabrikationen. Man har dervid åberopat Jönköpings tändsticksfabrik och sagt, att den behöfver sådan plåt för att inuti beklåda de träkistor, hvari tändstickorna förvaras. Detta skulle vara nödvändigt för att kunna exportera tändstickorna öfver eqvatorn till Kina och Japan. Men jag vill dervid anmärka, att det äfven finnes andra tändsticksfabriker som exportera sin tillverkning dit bort, och de nöja sig med zinkplåt. Jag kan derför icke inse, hvarföre Jönköpingsfabriken skulle tvinga oss att afvika från systemet.

Jag får på grund af hvad jag anført på det lifigaste yrka bifall till utskottets förslag.

Med herr De Laval instämde herr *Björck*.

*Angående  
tull å plåt.*

(Forts.)

Herr Herslow: En talare på jönköpingsbanken, på hvars anförande jag fåfängt väntade i går, har yttrat sig i dag — i en annan fråga. Hvarför jag hade önskat höra honom i går var därför, att han såsom reservant i fråga om tullen på tackjern låtit anteckna sitt namn under en reservation som visade grundlig sakkännedom; jag hoppades, att han muntligen ytterligare skulle gifvit oss del af sina insigter och åsikter i frågan. Han har nu i dag i stället yttrat sig i fråga om fartygsbyggnader. Jag vet icke, hvilka småbåtar han må hafva byggt, men att han icke hade någon sakkännedom i fråga om det stora skeppsbyggeriet framgick tydligt af hans anförande. Säkert är, att då han väntade att dessa 10 % tull på fartyg skulle vara till välsignelse för de svenska verkstäderna, så gäller det icke för de stora; och om han tror att det gäller för de små, så har han icke insett, att om de stora verkstäderna beröfvas möjligheten att med sina öfverskjutande krafter arbeta för utlandet, så tvingas de att med de smärre verkstäderna konkurrera till det yttersta om småbeställningarne för inlandet, och han får då se, hvilka pris han då lyckas betinga sig för t. ex. sina småslupar. Jag antager att våra verkstäder sålunda inmurade med hvarandra och med det klara medvetande att de icke kunna alla lefva på detta lilla arbetsfält, endast hafva att sträfvat på för att se, hvilken af dem som skall dö först. Hvilka pris denna kamp på lif och död skall åstadkomma behöfver ej särskildt framhållas.

Jag lemnar det öfriga af hvad han sade å sido och vänder mig till herr Boström, som yttrade, att i afseende på fartygsbyggnader vore den svenska plåten alldeles gifvet öfverlägsen samt att rederierna måste förstå detta och därför taga af den svenska plåten. Jag skulle önska, att herr Boström varit i tillfälle att taga närmare del af de underhandlingar, som i fråga om fartygsbyggnader föras emellan de mekaniska verkstäderna och deras beställare, de in- och utländska rederierna. Det tillgår i allmänhet så, att tre kostnadsförslag uppgöras, ett för användning af engelskt jern, ett för svenskt jern och ett för blandad användning af engelskt och svenskt jern. Det göres allt, för att få rederierna att acceptera den dyrare svenska plåten, och oftast lyckas det att få dem att ingå på det blandade förslaget. Detta är så beräknadt att öfverallt, der den svenska plåtens högre egenskaper behöfvas och kunna göra verklig nytta, är svensk plåt insatt, men i de fartygsdelar, der man icke kan visa, att icke den engelska plåten är tillfyllestgörande, användes engelsk plåt. Vid underhandlingarne mötes man alltid med det svaret, att det är möjligt, att den svenska plåten är bättre; men, säger man, i fall af haveri, få vi samma ersättning af assuradörerna och under tiden få vi i assurancespremierna icke ett öres rabatt af dessa assuradörer, som hafva det egentliga gagnet af den bättre plåtens användning, derest vi bygga af svensk plåt. Det är icke möjligt att drifva igenom den uppfattning hos utlåndingen, att ur hvarje synpunkt den svenska plåten är så öfverlägsen den engel-

*Angående  
tull å plåt.*  
(Forts.)

ska, att han därför bör underkasta sig en betydlig prisstegring. Herr Boström sade, att i Tyskland och Frankrike hade man tull på engelsk plåt. Nå, men hur hafva då de franska rederierna och ångbåtsfarten utvecklat sig under de senare åren, då hög tull varit lagd på engelska råmaterial? Herr Boström, som jag antager hafva studerat åtskilligt af näringsstatistiken i utlandet, torde icke sakna kännedom derom, att denna utveckling varit en enda serie nedåt. Hvad Tyskland beträffar, så produceras der plåt, som med afseende å prisbillighet kan konkurrera med den engelska, ja torde ställa sig ännu billigare än denna. Om svenska plåten kunde säljas för ett lika lågt pris som den tyska, så skulle vi kunna bygga fartyg för hela världen, ty vårt material är ur vissa synpunkter bättre och våra verkstäder tåla väl vid att jämföras med Tysklands. Men då vi ej kunna få beställarne att erkänna och betala vårt materiels öfverlägsenhet, så hjälper det icke att tillverkarne hafva denna uppfattning. Ännu äro väl icke så många svenska fartyg beställda och utförda i England. Jag tror icke deras antal uppgår till tio under tio år; att det finnes åtskilliga engelska fartyg i den svenska handelsflottan, beror på att man köpt färdiga fartyg. Ett rederi, som använder flera fartyg på en regulier trade blir plötsligt af med ett, och vill då strax hafva ett annat i stället. Rederiet vänder sig till en svensk verkstad, men vill icke lemna den nödiga byggnadstiden; den vänder sig då till någon engelsk fartygsagentur, som lemnar en uppgift på fartyg till salu, så tjock som denna bok. Det söker deri rätt på ett passande fartyg och köper det. Väsentligen af denna anledning hafva åtskilliga engelska fartyg inkommit i Sverige. Och sådant kan icke hindras äfven med höga tullar; ty förlusten i förtjenst på frakter genom afbrott i den regelbundna seglationen kan vara så betydande att, om priset på den till hands varande båten ej är alltför orimligt eller fartyget alltför dåligt, så köper man det i alla fall. Våra mekaniska verkstäder hafva nu hunnit så långt, att, det vågar jag påstå, hvad än har blifvit yttradt, de kunna bygga fartyg lika så väl som äfven de bästa engelska verkstäderna. Men det är priset det beror på. Och om man fördyrar detta pris aldrig så litet, så omöjliggör man fartygsbyggandet i Sverige. Man har här företrädesvis talat om Motala verkstad; men Kockums mekaniska verkstad har också presterat något i denna väg. Den har byggt för Danmark och Norge, der man icke bygger ett fartyg utan att först hafva infordrat ett tjugutal prisuppgifter från hela världen, och den har kunnat leverera fartyg lika goda och till samma pris som någon utländsk verkstad. Men i samma mån som råmaterialen aldrig så litet fördyras, i samma ögonblick tvingar man oss alla in, uteslutande in på den inhemska marknaden och dömer dermed verkstäderna till ett mördande inbördes utrotningskrig. Man har sagt, att Motala verkstad kunde reda sig därför att det hade Bångbro och att det sålunda hade tillgång på egen plåt. Jag saknar närmare kännedom om, huru Bångbroaffären slagit ut för Motala, men hvad jag vet är, att Kockums verkstad tidigare tagit plåt för hundratusental kronor från Bångbro, men att Bångbro nu längesedan är slaget af

Domnarfvet, i det att Domnarfvet lemnar samma plåt för billigare pris. Jag undrar just, huruvida Motala verkstad icke möjligen haft mera fördel af att aldrig ega Bångbro utan taga plåt från Domnarfvet. För andra verkstäder ställer det sig i hvarje fall fördelaktigare att taga plåten från Domnarfvet. Det synes mig icke omöjligt att anläggningen af Bångbro valsverk kunnat vara anledningen till den hvälfning i detta bolags affärer, som försiggått; på samma gång som den tydligen varit det motiv, som förmått denna verkstad att ställa sig emot de öfriga verkstäderna i tullstriden endast i förhoppning om att vinna ett högre pris för sin plåt. De andra verkstäderna hafva åtminstone endast kunnat förklara, huru denna verkstad kunnat rösta för hvad de andra funnit så oförmånligt derigenom, att Motala verkstad beräknat, att öfverskottet på dess råmaterieltillverkning skulle sätta den istånd att bära trycket å den förädlade näringen. Huru den beräkningen slår ut blir en annan fråga. Vill staten med ett par hundra tusen kronor årligen gynna denna verkstad framför öfriga, ja, då vill jag antaga att den fortfarande kan bestå. Men jag fruktar att svenska staten kommer i en ledsam mellanhand, om yrkanden om likställighet från andra håll göras. Och i billighetens och rättvisans namn måste de göras.

Jag tror mig härmed hafva bemött de anmärkningar, som blifvit gjorda af herr Boström. Jag har blott talat om den grofva plåten. Men jag kan icke undra på att de också finnas, som tycka det hårdt att underkasta sig den nya skatten å bleckplåt. Den skall betalas af befintliga fabriker och verkstäder till förmån för en fabriksverksamhet, som ännu icke finnes. Jag kan icke fatta detta sätt att skydda svenska näringar, att sålunda trycka till döds de som finnas, för att se om icke något lif kan uppkomma på annat håll. Men på samma gång jag gerna unnar dessa fabriker frihet från den skatt man vill pålägga dem i form af tull på hvitt bleck, vill jag säga, att jag tror att Jönköpings tändsticksfabrik icke är i lika stort behof af skydd som skeppsbyggerinäringen. Jag skulle gerna hafva önskat bifall till yrkandet på återremiss, derest jag icke nyss hört, att frågan i Första Kammaren är afgjord, hvadan det nu är nödvändigt att vi fatta beslut. Och jag vill bedja att detta beslut fattas i enlighet med reservantens och icke i enlighet med utskottets förslag.

Herr Stjernspetz: Ehuru jag icke tror, att tullar på vare sig det ena eller andra kan lända till något verkligt gagn för vår bergsbrukshandtering, vill jag dock, dels med afseende å hela det system, som vi nu hålla på att införa och dels med afseende å den landsdel jag representerar, tillkännagifva, att jag röstat för alla tullar, som hitfills blifvit antagna rörande jernhandteringen, liksom jag äfven kommer att rösta för de tullar, som återstå för samma handtering. Då jag säger detta, ber jag dock att, särskildt hvad mom. 3 i den föreliggande punkten beträffar, få fästa uppmärksamheten på, att zinkplåten och en del förtent plåt icke är föremål för uågon inhemsk tillverkning. Under sådant förhållande är det väl

*Angående  
tull å plåt.  
(Forts.)*

*Angående  
tull å plåt.  
(Forts.)*

bra orätt, för att ej säga rent af skadligt att lägga tull på denna plåt, när det finnes många näringar, som deraf skulle lida. Särskildt hafva här i sådant afseende framhållits våra konserv- och tändsticksfabriker. För min del ber jag att företrädesvis få fästa herrarnes uppmärksamhet på tändsticksfabrikerna. Det förnämsta råmaterial de använda är aspvirke. Innan dessa fabriker anlades i Sverige, ansågs aspen för ett af de sämsta och värdelösaste trädslag, som vi hade, och det var först genom dessa fabrikers uppkomst, som detta träd fick något värde. Ty, såsom vi veta, konsumera tändsticksfabrikerna en ofantligt stor quantitet af detta eljest värdelösa virke. Den andra artikeln, som dessa fabriker behöfva är papper och pappersmassa. Vi veta också, att för de fabriker, som tillverka sistnämnda artiklar, afsättningen till tändsticksfabrikerna spelar en mycket stor rol. Det bör derföre icke finnas något skäl att motarbeta eller skada denna industrigren, som sysselsätter så många människor och som har att bestå en hård täflan med andra länder, hvarigenom tändsticksfabrikernas tillvaro är ganska svårt hotad.

Det är med anledning häraf som jag ber få instämma i herr Sandwalls reservation, som går ut på tullfrihet för förtent plåt och sådan plåt, som användes för tändsticksfabrikationen.

Herr Lyth: Jag har icke mycket att yttra och skall således icke länge upptaga kammarens tid. Jag vill blott inlägga en gensaga emot herr de Lavals yttrande, att man skulle kunna tillverka bleckplåt, passande till konservinläggning här i landet. Så är icke förhållandet. Herr de Laval glömde nämna en ganska vigtig sak, som jag här får påpeka. Då man förtennar jernplåt, sker det på varm väg, och då amalgameras jernplåten med tennet, hvarigenom jernplåten blir spröd. När man så i handtverkerierna håller på att fälsa plåten ett par, tre gånger, så springer den sönder. Och det är just denna olägenhet som gör att plåt från Frankrike, Tyskland, Österrike m. fl. länder icke duger för våra bleckslagerier, utan endast den engelska. Det var endast denna lilla erinring jag velat göra. Emellertid vill jag taga tillfället i akt och säga, att jag gillar utskottets förslag i de tvenne första punkterna. Det är endast i tredje momentet jag skulle velat hafva en liten ändring. Då det kommit till min kännedom, att Första Kammaren redan antagit herr Sandwalls reservation, ber jag få återtaga mitt förslag om återremiss och förenar mig med herr Sandwall.

Herr Sandwall: Herr de Laval har yttrat att man mycket väl skulle här i landet kunna tillverka den plåt, hvarom här är fråga, om man pålade den föreslagna tullen. Men, att endast af förhoppning att en sådan anläggning skall komma till stånd åsätta en tull, som skulle skada hundratals, ja kanske tusentals personer, det tror jag icke är skäl att vara med om.

Jag påpekade till hvilka olika arbeten dessa förtenta plåtsorter användas, men jag glömde då att framhålla de många sorter konserver, som inläggas i burkar tillverkade af förtent plåt. Dessa

skulle också fördyras och försvåra konkurrensen, i synnerhet med våra vänner norrmännen.

En annan beaktansvärd sak, som torde böra få tagas i beräkning är att franska traktaten binder oss i fråga om bleckslageriarbeten, och då måtte väl detta vara ytterligare ett giltigt skäl att icke belägga förtent plåt med tull.

Enligt hvad till min kännedom kommit, har Första Kammaren redan fattat sitt beslut, rörande den af mig i min reservation påpekade med rent eller blyhaltigt tenn öfverdragna jernplåten, i enlighet med min reservation utan omröstning.

Dervid har dock gjorts en liten förändring i ordställningen och jag skall därför förena mig om Första Kammarens beslut, synnerligast som resultatet blir detsamma.

I Första Kammarens beslut heter det: slipade, polerade, fernis-sade, lackerade eller förzinkade 6 kr., allt för 100 kilogram räknadt, med rent eller blyhaltigt tenn öfverdragna *fria*.

Jag anhåller om proposition på detta förslag.

Herr Nilson från Lidköping: Jag skall be att få återtaga det yrkande jag gjort och instämma i herr Sandwalls nu framställda förslag, hvilket, enligt hvad här meddelats, är antaget af Första Kammaren.

Herr G. Mellin: Jag skall äfven be få ändra mitt förslag till den af herr Sandwall föreslagna formen.

Herr Ljungman: Jag skall äfven be få ändra mitt yrkande i öfverensstämmelse med herr Sandwalls.

Herr Stjernspetz: Äfven jag ber att få ändra mitt yrkande i öfverensstämmelse med herr Sandwalls.

Herr De Laval: Då här från tvenne håll blifvit sagdt, att mitt yrkande om bifall till utskottets förslag angående tull på tunn plåt skulle grunda sig endast på lösa hugskott, så vill jag säga att jag icke är ensam om tanken beträffande nyttan af att skydda en industri, som faktiskt ännu icke förefinnes. Det gjorde Nordamerika, då det ännu icke kunde göra tackjern och det hade till resultat, att detta stora land nu eger en jernindustri, som inom kort går upp mot Englands. Det var endast detta jag ville säga.

Herr Brodin: Då de här ifrågavarande tullarne antagligen äro föreslagna för att skydda valsverksindustrien, torde det tillåtas mig att få fråga: behöfva dessa valsverk skydd och kunna dessa tullar verka som skydd? Det är med anledning af den första af dessa frågor som det måste undersökas om de förutsättningar finnas, som göra denna handtering naturlig för vårt land, och då ber jag få instämma med hr De Laval, då han sade att här finnas både materialier och vattenkraft för sådan industri, hvarför det är omöjligt att neka att en sådan industri är naturlig för oss och att vi borde

Angående  
tull å plåt.

(Forts.)

*Angående  
tull å plåt.*  
(Forts.)

kunna konkurrera med andra likställda nationer. Hvarför kunna då icke valsverken konkurrera och göra lika billig vara som utländingen? Om vi taga i betraktande, huru denna industri bedrifves i Sverige, så finna vi, att en del valsverk äro anlagda i en mycket stor skala, ja, så stor att de icke hafva full sysselsättning. Anläggningen är dyrbar och fordrar stor ränta på anläggningskostnaden; administration och en arbetarestam måste äfven finnas, för att tillåta verkets drifvande natt och dag hela året om, för att fullgöra inkommande beställningar. Om jag nu säger att våra valsverk i allmänhet icke hafva sysselsättning för mer än en fjerdedel af deras produktionsförmåga så tror jag mig icke säga för mycket. På denna fjerdedel måste då läggas amorteringen af hela anläggnings- och hela driftkostnaden och derföre kunna de icke bära sig eller konkurrera med utländingen. En rättelse skulle dock kunna åstadkommas härutinnan, om nemligen produktionen kunde uppdrifvas. Det har äfven visat sig genom praktiken att så är möjligt. Det är nemligen icke mer än fem år, sedan svensk stålplåt kostade 50 procent mer än den engelska, d. v. s. 3 kr. mer per centner. Domnarfvets valsverk, anlagdt i mycket stor skala, höll till början höga pris, hvarigenom det fick endast mycket liten sysselsättning. Det tog sig då för att sätta ned prisen, hvarigenom det fick mera beställningar, och det fortgick på den vägen och satte ned prisen ytterligare, hvarigenom beställningarne ökades. Skilnaden mellan dessa och de engelska prisen på stålplåt utgör nu cirka en krona per centner äfven vid mindre beställningar. Men finge det några stora beställningar på tusentals centner, skulle nog prisen kunna ytterligare nedsättas. Dessutom är ännu icke allt gjordt för att bedrifva tillverkningen fullt rationellt. Ehuru icke fackman, har jag dock varit i tillfälle att märka det, och i samtal med valsverkskarlar har jag fått rätt i denna min åsigt. Jag var en gång uppe vid Domnarfvet och såg huru dess rälstillverkning gick för sig. De läto der stålet, sådant det kom ur stålugnen, rinna i retorter der stålet fick svalna till en viss grad, hvarefter det medan värmen ännu var qvar, valsades ut till stålräls. Jag frågade då, hvarför de ej gjorde på samma sätt med plåten. Det vore nog möjligt, medgäfvos de, om de endast hade full sysselsättning. Jag vill med detta hafva framhållit, att om de svenska valsverken kunde taga steget fullt ut och tillverka så mycket plåt som de förmå, skulle de icke blott kunna komma ned till de engelska prisen, utan äfven derigenom sälja till utlandet, och det borde de kunna göra under nuvarande förhållanden. Jag anser derför, att de icke för närvarande behöfva något skydd för sin tillverkning. Det är endast energi och arbete samt förlag som fordras. Den andra frågan var: Kunna dessa tullar verka som skydd? Svaret på denna fråga måste enligt mitt förmenande blifva nej!

Jag ber först få påpeka att det är en stor skilnad emellan stål och jern, och att vi här i Sverige hafva utsigt till att kunna konkurrera med utländingen i fråga om stål men ingalunda i fråga om jern. Vår jernplåt står i dubbelt så högt pris som den billigare

engelska järnplåten och denna engelska plåt kan importeras hit så billigt, att den icke kostar mer än 4 kronor pr centner. Läger man då till 1 krona i tull så blir det 5 kronor, under det att den svenska stålplåten icke kan säljas billigare än 6 kronor. Det blir således ändå fördelaktigare att taga den engelska järnplåten till vissa behof, hvarför den synnerligen väl lämpar sig, och att ej använda den dyrare svenska plåten der ej bättre kvalitet erfordras. Den föreslagna tullen kan sålunda icke skydda den svenska plåten för import från utlandet. Men denna tull kommer detta oakadt att på till exempel skeppsbyggeriet utöfva en betydligt tryckande verkan, och den kommer derigenom, i stället för att vara till fördel, blifva till skada för såväl verkstäder som valsverk. Då nu 10 % tull är satt på fartyg så är det icke möjligt att beställa fartyg i utlandet. Om det nu blir motsvarande tull på plåt och öfriga materialier för skeppsbyggeriet så att priset derigenom ställer sig 10 % dyrare på fartyg, så måste sjöfartsnäringen dödas. De som idka denna näring få slita ut sina gamla fartyg, men de kunna icke skaffa sig några nya. Den som det gör han handlar oklokt. På det sättet är det ju tydligt att denna näring skall komma att gå under. De som ännu existera blifva endast de som hafva en bestämd trade, till exempel mellan Stockholm och utlandet, och som på det sättet fått så att säga monopol på traden. Men de som gå i annan fraktfart, de gå under. Följden blir att icke verkstäderna få några beställningar, och då icke verkstäderna få några beställningar, komma äfven valsverken att lida deraf. Ty de största beställarne äro för fartygsbyggnad. Det har förut varit möjligt att bygga fartyg och använda svensk stålplåt till hufvudsakligaste delen, då man kunnat använda af den engelska billiga plåten till vissa mindre magtpåliggande behof. Men nu blir det omöjligt. Jag är sålunda öfvertygad om att sjelfva valsverksindustrien skall lida skada derigenom att tull sättes på plåt. Och derjemte bör man väl också taga i betraktande att denna billiga plåt som skall utestängas icke ersättes af något enda svenskt fabrikat.

Det har af andra talare blifvit sagdt, och äfven herr Sandwall var med derom, att dessa tullar blifvit åsatta, för att de skulle verka uppmuntrande för de svenska tillverkarne och bidra till bättre afsättning å tackjern. Det förundrar mig att höra att en fackman kan yttra sig så. Ty det torde väl icke vara obekant att de som i större mängd tillverka plåt hafva egna grufvor och egna masugnar. Ty sådana valsverk, som köpa jernet af andra, hafva icke vunnit den terräng att de erhållit någon nämnvärdt stor afsättning.

Herr ordföranden i bevillningsutskottet mente tro på att beträffande ångpannor det skulle gå lika bra nu att tillverka sådana som förut och att tullen på plåtar icke skulle höja priset på dem i Sverige. Det kan vara möjligt att han har rätt; men jag tror det icke. Jag vill säga att den engelska plåten är fullt jemförlig med den svenska för detta ändamål; och hvad ångpannefabrikationen beträffar, finnas verkstäder i England, hvilka äro byggda så, att de äro särskildt apterade för denna fabrikation och lämpa sig för den-

*Angående  
tull å plåt.*

(Forts.)

*Angående tull å plåt.* samma i mycket högre grad än verkstäderna i Sverige. Sålunda bockas gafflar och flensar på en gång med hydrauliskt tryck hvar igenom arbetet blir mycket billigt. Nitningen göres likaledes medelst hydrauliska nitmaskiner. Det finnes visserligen verkstäder i Sverige som sökt att inrätta sig och göra på samma sätt, men det finnes inga som äro så rationellt inrättade och skötta som de större engelska. De kunna således bygga ångpannor billigare än de svenska verkstäderna. Men när både arbetet och plåten blir dyrare i Sverige än i England, så komma tydligtvis alla ångpannor att tillverkas i England och här komma endast reparationer att göras af mindre betydighet, ty frakten kan ej uppväga den större tillverkningskostnaden.

Ordföranden i bevillningsutskottet funderade på huru det kunde vara möjligt att man i Frankrike och Italien kunde tillverka ångpannor och reparera fartyg. Hvad reparationerna af fartyg beträffar så har en talare från Stockholm och en på malmöbänken påpekat huru det dermed förhåller sig, så att i den delen skall jag endast instämma med dem. Men jag vill upplysa om huru det är möjligt att bygga ångpannor och fartyg i Frankrike.

Der har blifvit antaget ett premieringssystem, enligt hvilket genom lag af den 29 januari 1881, »för utjemnande af de pålagor, hvilka genom tulltaxan drabba skeppsbyggare», följande ersättningar blifvit beviljade, nemligen:

|                                            |                           |
|--------------------------------------------|---------------------------|
| för jern- och stålfartyg .....             | 60 francs per ton brutto, |
| » träfartyg af 200 tons och deröfver ..... | 20 » » »                  |
| » » af mindre än 200 tons .....            | 10 » » »                  |
| » komposite-fartyg .....                   | 40 » » »                  |

för ombord å fartyg anbragta maskiner, motorer, pannor m. m.: 12 francs per 100 kilogram, hvarförutom vid ombyte af ångpannor godtgöres 8 francs per 100 kilogram af pannornas vikt.

Dessutom äro, enligt samma lag, fartyg, byggda i Frankrike, under en tid af 10 år tillförsäkrade premie, för hvarje tillryggalagda 1,000 mil, af 1 francs 50 centimes per ton netto, hvilka premier årligen minskas med:

0,075 francs för träfartyg och komposite-fartyg, samt

0,05 » » fartyg af jern.

För fartyg byggda utomlands utgår denna premie med hälften.

I Italien är, enligt lag af den 6 december 1885, följande premier fastställda under 10 års tid, nemligen:

byggnadsersättning för ång- och segelfartyg af jern eller stål 60 lire (1 lira = 72 öre),

för segelfartyg af trä 15 lire, och

för mindre fartyg af jern och stål 30 lire, allt per rymd-bruttoton.

För ångmaskiner är ersättningen dessutom 10 lire per hästkraft och för ångpannorna 6 lire per 100 pund.

Förutom dessa ersättningar för nya fartyg beviljas der följande premier för fartyg i längre utländsk fart: för fartyg, som ankomma till Italien med kollast, 1 lira för hvarje ton kol samt 0,65 lira för

hvarje rymd-nettoton af inhemska segel- eller ångfartyg tillryggalagda 1,000-tal mil.

*Angående tull å plåt.*

(Forts.)

Dessutom innehåller nämnda lag andra lättnader för fartygen.

Jag frågar er, mina herrar: när I nu beslutet denna tull på plåt och allt som behöfvast till fartygs byggande, ären I beslutna att då också ingå på detta premieringssystem och taga dess konsekvenser? Ty det är klart att om man skall genomföra systemet, man då också får taga dess konsekvenser. Men då jag knappt tror att någon af herrarne gjort klart för sig hvart genomförandet af detta system skulle bära, så skall jag i det fallet lemna några upplysningar. Om man beräknar att af den svenska flottan, som seglar i fraktfart, endast  $\frac{1}{3}$  användes i utländsk fart och således komme under rubrik att få premier och understöd, och man dessutom beräknar att ett ångfartyg seglar tre gånger så mycket som ett segelfartyg så skulle det ställa sig på följande sätt. Vid 1886 års slut utgjordes de svenska fartygen af segelfartyg, uppgående till 385,512 tons och ångfartyg till 114,883 tons. Om man nu tager i beräkning att  $\frac{1}{3}$  af segelfartygen gå i utländsk fart så belöper sig den svenska segelflottan som går i utländsk fart till..... 128,504 tons. Läger jag här till ångfartygen..... 114,883 »

så blir det..... 243,387 tons fartyg som segla i den utländska fraktfarten. Om herrarne nu vilja ha en idé om hvart ett sådant premieringssystem skulle leda, så vill jag, som vidare utgångspunkt för beräkningen anförä hvad skeppsredare, protektionister af renaste vatten tänka om den saken. Jag skall i sådant hänseende meddela att jag fått en tryckt inlaga, som cirkulerar bland skeppsredarne för att inlemnast till det tillfälliga utskott som har att yttra sig om min motion, som afser att erhålla utredning om sjöfartsnäringsens tillstånd. Och i detta cirkulär säges: »För att angifva den siffra, hvartill med tagen hänsyn till hvad statens tillgångar kunde tillåta, som hvad nödvändigheten kräfver, föreslår vi, att distanspenningarna bestämdes till exempelvis 75 öre pr netto registerton för 1,000 eng. mil inseglad distans af fartyg, som idkar fart på utrikes ort.» Om man då skall beräkna hvad det skall blifva om vi beräkna 75 öre pr registerton så gör detta för 243,387 tons = 182,540:25. Om man vidare beräknar att hvarje fartyg, som går i utländsk fraktfart, seglar årligen 25,000 mil, hvilket icke är mer än en resa fram och åter ifrån någon östersjöhamn, t. ex. Stockholm och till Australien, så komme ett premieringssystem efter denna beräkning att för statsverket medföra en årlig utgift af 4,563,500 kronor.

Med kännedom om det besparingssträfvande, som är gällande särskildt inom denna kammare, och jag hade så när sagt *den afvoghet*, som gjort sig gällande mot sjöfartsnäringsen äfven i fråga om den allra minsta lättnad som begärts åt denna näring, vill jag fråga, om det finnes någon af herrarne, som tror, att majoriteten i denna kammare skulle för systemets skull vilja bevilja fyra och en half millioner kronor om året till upphjelpandet af sjöfartsnäringsen?

*Angående  
tull å plåt.*

(Forts.)

Jag tror det icke, må det förlåtas mig; och det skulle lika mycket förvåna som glädja mig om jag i detta fall finge orätt. Då den ifrågavarande plåttullen till en ganska stor del gäller vår sjöfartsnärings vara eller icke vara — så hemställles, huruvida man icke bör taga någon hänsyn dertill. Jag ber att få påpeka, att här är det icke allenast städernas intressen, som stå på spel, utan äfven landsbygdens. Den handelsflotta, som finnes i Sverige, tillhör endast till något öfver hälften städerna, den andra hälften eges af landsbygden. Jag hemställer därför till de riksdagsmän, i hvars hemorter befolkningen är intresserad af sjöfartsnäringen, huruvida de kunna lemna sina röster till ett sådant beslut, som förr eller senare kommer att verka till denna närings dödande. Jag tror att, om de nu göra det, beror detta derpå, att de icke satt sig in i förhållandena. Då dessa blifva fullt klara för dem, blir det snart fråga om att företaga en förändring, antingen genom att taga bort tullen eller också att införa premieringssystemet. För min del tror jag, att det vore bättre att bibehålla det system, vi nu hafva, och låta detta arbeta upp sig. Låt valsverksindustrien utveckla sig genom egen kraft, energi och arbete, och jag är öfvertygad derom, att den skall göra det. Det har jag hört af framstående valsverksidkare, och jag hoppas, att åtminstone de herrar, som icke tro på tullens nytta för denna näring, måtte rösta efter sin öfvertygelse och icke efter hvad systemet bjuder. I går, då det var fråga om tackjern, togos inga skäl för det systems skull, som skall genomföras. Genomför systemet, men tag dock hänsyn till de industridkare, som blott bedja att få lefva och arbeta! Döda icke desse, som med stora uppoffringar och mycket arbete försöka upparbeta nya industrier genom att, emot deras önskan och emot deras böner, söka skydda dem.

Herr talman! Jag ber att få yrka afslag å utskottets betänkande i denna punkt.

Herr Berndes: Då det nu är fråga om dessa jerntullar och för öfrigt vid äsättande af hvilken tull som helst, bör man taga i betraktande, till hvilken handterings skydd tullen sättes och hvilka verkningar den kommer att medföra, och jag tillåter mig att se den förevarande frågan från jernhandteringens synpunkt. Jag frågar då, hvad blir effekten af att sätta tull på tackjern och låta plåten gå fri? Plåttillverkningen är ju egentligen ny hos oss. Om jag ställer mig på deras ståndpunkt, som begagna jern för sin tillverkning, så är det gifvet, att jag skall tala emot förslaget. I afseende på ångpannor har jag ju anspråk på, att om jag köper dem vid en svensk fabrik, de skola vara tillverkade af svensk jernplåt, men vill jag hafva billigare pannor, så kan jag ju taga dem från England. En talare, som motsatte sig den föreslagna tullen gjorde en jemförelse mellan den engelska och den svenska plåten, och uppgaf, att den engelska kostade 6 kronor 2 öre och den svenska 6 kronor 50 öre till 7 kronor. Men tager man den bästa engelska plåten, då får man se hvad den kostar. Det finnes nemligen sådan, som är mycket dyrare än den svenska. Jag är tacksam mot herr Brodin, som

redan talat för den föreslagna tullen, ty om man drager konsekvenserna ur hvad han sade, så finner man, att hans motiv hänvisa på denna tull. Han yttrar nemligen, att vi icke hafva tillräcklig afsättning för våra valsverks produkter och att, om vi hade det, så kunde plåt tillverkas här för samma pris som i utlandet. Men det är ju just detta vi vilja åstadkomma genom tullen. Hvad den tunna plåten beträffar, som ännu icke tillverkas inom landet, så kan man göra ett undantag för den och tillsvidare icke åsätta den någon tull. Det kan ju alltid sedan vara tid att göra detta. Jag förenar mig med herr Sandwall och yrkar bifall till hans förslag.

*Angående  
tull å plåt.  
(Forts.)*

Herr Styffe: Då tiden är långt framskriden, vill jag endast korteligen framställa det yrkande, att den tjockare svartplåten, som icke undergått annan bearbetning än den blifvit klippt, måtte förblifva tullfri, men att utskottets förslag i öfrigt måtte bifallas. I öfverensstämmelse dermed har jag uppsatt det förslag till taxerubrik för plåt, som jag här har, och hvilket är uppställt i hufvudsaklig likhet med herr Thams; men, utom för den tjockare, blott klippta, svartplåten, äro tullsatserna deri lika med utskottets. — Enligt detta förslag skulle därför svartplåt, som är 3 millimeter tjock eller deröfver och icke undergått annan bearbetning än att den blifvit klippt, förblifva tullfri, men, då den är böjd, pressad, försedd med hål, eller har kanterna uppvikta, draga en tull af 3 kronor per 100 kilogram, på sätt jemväl utskottet i alla sistnämnda fall föreslagit. För öfriga plåtsorter äro tullsatserna också föreslagna lika med dem utskottet föreslagit. Jag tager mig friheten att yrka bifall till detta förslag.

Herr Herslow: Då jag ingenting har emot en tull på sådan plåt å hvilken särskildt arbete är nedlagdt och till och med anser den kunna möjligen vara gagnelig, så anhåller jag att få frånträda mitt förra yrkande och biträda det ändringsförslag, herr Styffe framställt.

Herr Werner: Jag ber också, i likhet med den föregående talaren, att få afstå från mitt förra yrkande och förena mig nu med det af herr Styffe framställda förslag.

Herr De Laval: Jag ber få instämma i det af Första Kamaren antagna förslag, som öfverensstämmer med herr Sandwalls.

Härmed förklarades öfverläggningen slutad. Herr talmannen tillkännagaf, att han, i enlighet med derom uttalad önskan, komme att framställa särskilda propositioner i fråga om de båda olika här ofvan närmare angifna delarne af den föreliggande punkten.

I fråga om *första delen* återstodo följande yrkanden, nemligen dels om bifall till utskottets hemställan, dels om afslag å densamma, dels om ärendets återförvisande till utskottet, och dels slutligen om godkännande af utskottets hemställan med den af herr Styffe deri

*Angående  
tull å plåt.*  
(Forts.)

föreslagna förändring. Herr talmannen upptog till proposition dessa yrkanden, hvart efter annat, och fann svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den förstnämnda propositionen. Votering begärdes. I anledning här af och för bestämmande af kontrapositionen upptogos änyo de återstående yrkandena, af hvilka det, som afsåg bifall till herr Styffes förslag, nu förklarades hafva flertalets röster för sig. Men äfven i fråga om kontrapositionen äskades votering, i följd hvar af och sedan till kontraposition i denna votering antagits yrkandet om afslag, nu först uppsattes, justerades och anslogs en så lydande voteringsproposition:

Den som till kontraposition i hufvudvoteringen om första delen af 59 punkten i bevillningsutskottets betänkande n:o 8 antager det af Herr Styffe framställda yrkandet röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit yrkandet om afslag å utskottets hemställan.

Omröstningen enligt denna proposition utföll med 121 ja mot 85 nej, hvadan propositionen för hufvudvoteringen erhöll följande lydelse:

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i första delen af punkten 59 i betänkandet n:o 8, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har kammaren godkänt det förslag till beslut i ämnet, hvarom herr Styffe framställt yrkande.

I denna senare votering afgåfvos 98 ja och 107 nej; och hade kammaren alltså beslutat, att första stycket af förevarande punkt skulle erhålla följande lydelse:

Valsade eller smidda plåtar:

utan slipning eller polering och utan öfverdrag af annan metall eller annan å dem anbragt ytbetäckning:

a) af 3 millimeters tjocklek eller deröfver:

utan vidare bearbetning än att de äro klippta ..... fria.

böjda, pressade, med upphöjda kanter eller med hål

försedda ..... för 100 kilogram 3 kr.

b) under 3 millimeters tjocklek ..... » 100 » 4 »

Herr Berndes erhöill härefter ordet och yttrade: Jag ber att få inlägga min reservation mot det nyss fattade beslutet. Om man sammanställer detta beslut med dem, som förut fattats angående jernhandteringen, visar sig en sådan inkonsequens, att man knappast kan tro att det är samma kammare, som på samma förmiddag fattat dessa beslut.

Angående  
tull å plåt.  
(Forts.)

Likaledes anmälades reservationer mot det fattade beslutet af Herrar *Widström, De Laval, E. G. Boström, Björck, Åkerlund, Mallmin, Eliasson, Larsson* från Upsala, *Lyth* och *Svensson* i Lösen.

Efter det herr talmannen vidare gifvit propositioner å de olika yrkanden som förekommit i fråga om *sista delen* af ifrågavarande punkt, biföll kammaren det yrkande, som innefattades i herr *Sandwalls* vid punkten fogade reservation.

I fråga om *punkten 60*, innefattande utskottets hemställan angående tull å ankare, draggar m. m. anförde

Angående  
tull å ankare  
m. m.

Hr Brodin: Jag skall be att få upplysa om att den föreslagna tullen å ankare icke kan skydda någon svensk industri. Man kan så godt som säga, att ankare numera icke tillverkas i Sverige. Vid Söderfors har förut tillverkats sådana, men dess arbetsmetoder göra ankarne så dyra, att deras pris äro dubbla mot de engelska, och ingen annan än Kongl. Maj:t och kronan kan taga ankare från Söderfors. Jag har velat upplysa om detta, för att det måhända skulle kunna gifva anledning till ett undantag för ankare, då jag hört, att det nya systemets män framkastat den åsigten, att sådant som icke tillverkas i Sverige icke bör beläggas med tull. Jag skall därför hemställa, att ur rubriken ordet ankare må utbrytas, och att denna artikel blir tullfri.

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställan bifölles.

*Punkterna 61—69.*

Biföllos.

*Punkten 70.*

I denna punkt hemställde utskottet att efter n:o 248 i nu gällande tulltaxa måtte insättas artikeln bleckslagarearbeten med följande tullsatser, nemligen: för olackerade sådana 24 öre och för lackerade 35 öre, för 1 kilogram.

Angående  
tull å bleck-  
slagare-  
arbeten.

Efter föredragning af punkten anförde

Hr Styffe: Bleckslageriarbeten äro ett mycket obestämdt uttryck. Denna rubrik fans fordom i tulltaxan, men bortogs, emedan

Angående  
tull å bleck-  
slagare-  
arbeten.  
(Forts.)

det ofta visade sig vara ganska svårt att veta om vissa effekter skulle hänföras dit eller till »jern och stål andra slag». Dessutom är den öfversättning, som blifvit gjord, af den bestämmelse i svenska traktaten, hvilken tillåter oss att belägga vissa olackerade bleckslageriarbeten med 24 öres tull, icke fullt lycklig. I den franska texten, som naturligtvis har vitsord, står nemligen: »ouvrages en fer-blanc», d. v. s. *arbeten af förtent plåt*. Deraf äfvensom af traktatens bestämmelse om arbeten af stål, ej specificerade, följer, att t. ex. galvaniserade arbeten af stålplåt icke enligt traktaten kunna beläggas med högre tull än 15 öre. Jag hemställer därför om återremiss.

Hr E. G. Boström: För min del tror jag icke, att franska handelstraktaten lägger något hinder i vägen för bifall till utskottets förslag, men har i alla händelser ingenting emot en återremiss, så mycket mindre som jag i utskottet var emot förändringen. Dessa artiklar draga för närvarande, om de äro förgyllda och försilfrade, en tull af 70 öre och såsom förnicklade, polerade eller lackerade 35 öre, medan andra slag endast äro åsatta 15 öre. Nu medgifver franska traktaten dessa tvenne belopp för bleckslageriarbeten af 24 och 35 öre och utskottet håller före att ett höjande af tullen för »andra slag» från 15 öre till 24 skulle bereda bleckslageriidkaren något skydd. Efter hvad jag hört skall den nu af utskottet föreslagna uppställning föra med sig, att man icke skulle kunna sätta högre tull än 35 öre, då man åter enligt tulltaxans nuvarande uppställning kan uppbära 70 öre. Enligt hvad jag låtit mig berätta, har Första Kammaren återremitterat punkten och jag har för min del ingenting emot att så sker äfven här.

Häruti förenade sig herr *Lyth*.

Hr Styffe: Jag vill blott tillägga, att icke heller jag skall vara emot att afslå denna punkt, ty jag tror, såsom hr Boström, att denna förhöjda tullsats kan undvaras, men när Första Kammaren återremitterat punkten, vill jag också för min del göra det.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad samt herr talmannen gifvit propositioner först på bifall till utskottets hemställan och derefter på återremiss, beslöt kammaren återförvisa detta ärende till utskottet för förnyad behandling.

*Punkten 71.*

Bifölls.

I *punkten 72* hemställde utskottet att Riksdagen måtte besluta, att rubriken n:o 250 i tulltaxan skall heta: »fornicklade, polerade, lackerade, galvaniserade eller pläterade».

Efter uppläsande häraf anförde

Herr De Laval: Jag skulle gerna hafva velat, att ännu ett namn skulle der funnits, nemligen: *emaljerade*. Som jag emellertid låtit mig berättas, att franska traktaten skulle lägga hinder i vägen härför, har jag intet yrkande att göra, men har dock velat nämna detta.

*Angående  
tull å bleck-  
slagare-  
arbeten.  
(Forts.)*

Herr Styffe: Utskottet har här tillagt tvenne ord: *galvaniserade* och *pläterade*, som jag tror icke böra stå der. Galvaniserade jern- och stålvaror tror jag icke kunna beläggas med högre tull än 15 öre enligt franska traktaten, och pläterade jerneffekter finnas ej; och om de komma att finnas, skola de draga en tull af 70 öre eller lika med förgyllda och försilfrade. Jag hemställer därför om återremiss af punkten.

Herr E. G. Boström: Jag är ej fullt säker derpå, men jag tyckte mig höra af sekreteraren, att Första Kammaren skulle bifallit utskottets förslag, och då tjenar återremiss icke till något. Jag tror för öfrigt icke att dessa anmärkningar äro af sådan vikt, att de böra föranleda till olika beslut inom kamrarne, och anhåller därför om bifall till utskottets förslag.

Härmed var öfverläggningen i ämnet slutad. Efter det herr talmannen gifvit propositioner i enlighet med de gjorda yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan.

*Punkterna 73—77.*

Biföllos.

*Punkten 78.*

Kaffe har för närvarande sig åsatt en tull af 26 öre per kilogram samt *brändt kaffe och alla till kaffesurrogat användbara* *brända växter* en tull af 35 öre per kilogram. *Angående tull å kaffe.*

Herr L. F. Odell hade föreslagit, att tullen å kaffe måtte nedsättas till 10 öre samt tullen å brändt kaffe och kaffesurrogat till 15 öre per kilogram. Herr J. Anderson i Tenhult m. fl. yrkade, att tullen å kaffe måtte nedsättas till 12 öre per kilogram. Å andra sidan hade herr G. A. Wändahl, som förklarar sig anse kaffe vara ett njutningsmedel, för helsan nära nog lika skadligt som brännvin, yrkat, att tullen å kaffe må höjas till 50 öre per kilogram. Härförutom hade herr Reuterswärd, under anförande att såsom ett önskningsmål vid en tullreform borde hållas i sigte att, till fördel för landets arbetande klasser, söka åvägabringa nedsättning i de införselsavgifter, som hvilade på åtskilliga mera allmänt nödiga förbrukningsartiklar, hvilka icke vore föremål för produktion inom landet, föreslagit, att i fråga om nedsättning i de s. k. finanstullarne

*Angående tull å kaffe.* bevillningsutskottet ville med begagnande af dess grundlagsenliga initiativ föreslå Riksdagen hvad som kunde synas lämpligast.  
(Forts.)

Med anledning af dessa förslag hemställde utskottet under förevarande punkt:

att tullen å kaffe måtte nedsättas från sitt nuvarande belopp, 26 öre, till 12 öre samt tullen å kaffe, brändt, och alla till kaffesurrogat användbara brända växter från sitt nuvarande belopp, 35 öre, till 20 öre, allt för 1 kilogram.

Sedan denna utskottets hemställan blifvit uppläst, begärdes ordet af

Hr Liss Ol. Larsson, som anförde: Vi hafva äntligen kommit till en punkt, der jag hoppas, att protektionisterna ej komma att stå emot frihandlarne utan snarare tvärtom. För min egen del kan jag ej biträda utskottets beslut, utan kommer att rösta för afslag å detsamma, således för bibehållande af den nuvarande tullen på kaffe. Jag tror nemligen, att det är för tidigt att vidtaga åtgärder, hvarigenom vi minska statens inkomster med omkring 2,000,000 kronor. Vi hafva ju ännu ingen erfarenhet om, hvilka inkomster statsverket kan få genom de beslutade tullarne och den ökade beskattningen å bränvin. Jag för min del önskar, att dessa inkomster ej måtte blifva så stora, därför att jag hoppas, den ökade bränvinsskatten skall få den verkan, att folket skall supa mindre än förut, då skatten ej var så stor. Ej heller tror jag, att tullinkomsterna kunna blifva så stora, som somliga låta påskina, då man lägger till grund den import, som under de senaste åren egt rum i vårt land. Men hvad vi veta deremot, är, att en hel del af statens inkomster kommer att minskas. Så t. ex. angående kronoarrenden; genom den föreslagna nedsättningen af dessa, hvilken antagligen kommer att bifallas, kommer en betydlig minskning att ega rum. Dessutom hafva inom statsutskottet förslagsanslagen på flere hufvudtitlar högst betydligt höjts. Dessa hafva nemligen under de senaste åren med bortåt 2,000,000 kronor öfverstigit de belopp, hvartill de beräknats, och detta har man sökt förebygga genom att höja dem. Vidare hade Kongl. Maj:t i statsverkspropositionen beräknat hela bankovinsten för statsverkets behof, men genom kamrarnes beslut har stälts så, att nu ingen del af bankovinsten skall komma statsverket till godo. Slutligen inhemtas af statsverkspropositionen angående den s. k. kassaförlagsfonden, till hvilken Riksdagen är efter år afsatt medel, att detta endast utgjort en bokföringsåtgärd. Vi hafva sålunda högst betydliga luckor att fylla, äfven om statens inkomster genom de beslutade tullarne och bränvinsskatten skulle komma att ökas. Derfor tror jag, att det är för tidigt att nu vidtaga den föreslagna åtgärden. Jag har äfven inhemtat ute bland folket, att åtminstone en stor del deraf kan förlika sig med, att man har satt tull äfven på lifsförnödenheter, då de funnit att det fordrats för att skydda landets näringar och uppehålla dess industri.

Men det skall hafva mycket svårt att fatta, att man, på samma gång man åsätter sådana tullar, tager bort tull på en rent utländsk vara, hvilken — ehuru, såsom jag vet, somliga anse den för en nödvändighetsvara — dess bättre åtminstone många i vårt land ej betrakta såsom en sådan, och som många af vårt folk anse sig icke hafva råd att använda. Nu få naturligtvis flere köpa sina lifsförnödenheter mer eller mindre dyrt och detta kunna de underkasta sig, då det sker till samhällets bästa, men svårare är för dem att förstå, att samhällets bästa skulle kräfva att öka kaffekonsumtionen inom landet. Utskottet säger i sitt betänkande att importen, d. v. s. konsumtionen af kaffe, under år 1887 har högst betydligt minskats, och detta, säger utskottet, har skett därför, att det varit dyrt.

Det vill således se ut, som om man skulle skaffa sig kaffe för en viss summa penningar om året. Om man nu sätter ned tullen med 2 millioner kronor, hvad blir då följden? Jo, man köper för 2 millioner kronor mera kaffe från utlandet; och i stället för att låta dessa 2 millioner stanna inom landet och gå till statsverket, låter man dem gå till utlandet, för den händelse man bifaller utskottets förslag. Jag tror för min del, att detta icke vore klokt, och kan därför icke vara med om den åtgärden.

Man säger visserligen, och det har antydts flere gånger, att nedsättningen i tullen på kaffe skulle vara fördelaktig för de fattiga. För min del tror jag dock och är lifligt öfvertygad derom, att man icke gör de fattiga någon som helst nytta genom att locka dem att dricka mera kaffe, något som blifver följden, om man gör kaffet så billigt. Det är, synes det mig, icke nyttigt att man genom billigt pris lockar folket att dricka mera kaffe; bättre är om de mera hålla sig till mjölk, som ju är en inhemsk och helsosam vara. Jag vet, att man i min hemtrakt vid mejerierna satt ned priset för mjölk till 7 å 8 öre pr kanna. Denna mjölk har visserligen gått genom separatorn, men är dock fullt användbar. Jag tror för min del, att de fattiga hafva långt större gagn af att köpa sådan mjölk, än om de köpa kaffe, och säkert får man en flerdubbel valuta för sina penningar, då man köper mjölk, emot om man köper kaffe, ty till kaffe skall man ju också ha socker och grädde, hvilket icke behöfves till mjölk. Det blir därför, i synnerhet för de mindre bemedlade, en ren vinst, om de icke använda så mycket kaffe. Dessutom är väl mjölken oomtvistligt mera gagnelig för helsan än kaffet.

De, som skulle komma att förtjena på en sådan högst betydlig nedsättning, som blifvit föreslagen, äro dessa som försälja kokadt kaffe. Ty jag är öfvertygad derom, att äfven om tullen så betydligt minskas, kommer priset på en kopp kaffe icke att sättas ned, vare sig med ett öre eller ett halft öre, på de stora restaurationerna, schweitzerierna och andra ställen der kaffe försäljes. Nej, kunderna komma att få betala precis lika mycket som förut; och det hela bereder blott försäljarne en ren vinst, som de stoppa i fickan.

Jag skall icke längre upptaga tiden. Men jag får säga, att då det är så ovisst, huru det kommer att ställa sig med statsinkomsterna till följd af de många förändringar som skett, vore det efter

*Angående  
tull å kaffe.  
(Forts.)*

*Angående tull å kaffe.*  
(Forts.) min mening mycket bättre att låta anstå med en sådan nedsättning af kaffetullen till en kommande riksdag, då man bättre kunde bedöma ställningen. Medgifva statens finanser då någon nedsättning i skatter, så torde det måhända finnas andra områden, der det vore mera behöfligt, mera berättigadt att sätta ned skatterna än just med afseende på kaffet, så mycket mera som man genom kaffetullens minskande skulle befordra konsumtionen af en utländsk vara, som för vårt folk bestämdt icke är någon nödvändighetsvara. Huru jag än ser saken, kan jag icke komma till annat resultat, än att det lyckligaste vi nu kunde göra vore att med afslag på utskottets hemställan bibehålla den tull på kaffe, som nu är gällande. Jag anhallér, herr talman, om proposition härå.

Häruti instämde herrar *Hansson* i Solberga, *Ersson* i Vestlandaholm, *Carlsson* i Nysäter, *Persson* i Heljebol, *Erikson* i Myckelgård, *Bromée*, *Vahlén* och *Truedsson*.

Herr Berndes yttrade: I följd af hvad jag yttrat om artikeln chokolad, kunna herrarne förstå, att jag icke kan vara med om nedsättning af kaffetullen. Artikeln chokolad har visserligen, med den användning den nu har, icke mycken betydelse i och för sig sjelf. Men om man tager den i betraktande jemförd med kaffe och thé, får den betydelse. Då nu herrarne beslutat att icke röra vid chokoladtullen, ehuru råvaran drager en tull som är  $2\frac{1}{2}$  gånger större än den nu föreslagna kaffetullen, så kan jag icke finna något skäl till att sänka kaffetullen med det föreslagna beloppet. Jag frågar: är det någon rimlighet och konsekvens att å ena sidan genom höga tullar beröfva den fattigare delen af befolkningen tillfället att begagna sig af helsosammare och mera närande ämnen och å andra sidan genom låg tull uppmåna, ja, tvinga den till att begagna den minst helsosamma artikeln?

Den, som haft hand om en större arbetarebefolkning på landet och haft tillfälle att följa deras förhållanden, vet väl att det är kaffedrickningen, som förstör deras ekonomi. Ty pengar fordras det för att köpa kaffet, och tid förloras genom qvinfolkens ideliga springande till och från det ena kafferepet efter det andra. Det förderfvar deras helsa, så att de blifva försvagade. Försvagade qvinnor föda svaga barn. Och dessa blifva yttermera försvagade derigenom att de, ända ifrån det de knappt kunna gå, skola förtära kaffe. Vi hafva nyligen i tidningarna sett en notis om en treårig pojke, som haft delirium; och detta var — enligt hvad undersökningarna gifvit vid handen — en följd deraf, att han fått lika mycket kaffe som de äldre allt sedan han var ett år gammal. Detta kan icke vara gagneligt vare sig för ekonomin eller helsan.

Då herrarne beslutat att bibehålla chokoladtullen såsom den förut varit, kan jag icke vara med om ifrågavarande nedsättning af kaffetullen, och detta af ren omtanke för de mindre bemedlade klasserna. Herr talman! Jag yrkar afslag på utskottets förslag.

Herr Odell: Jag kan naturligen icke lemna någon detaljerad redogörelse för det mer eller mindre helsosamma i kaffekonsumtionen, då detta ligger alldeles utom mitt gebit. Men jag vill taga hänsyn dertill, att man under föregående år liksom i år, då frågan om dessa tullar varit före, ofta nog vädjat till den omständigheten, att man genom dylika tullar fördyrar de fattigas lefnadskostnader. Ty det kan ju icke nekas, att en stor del af vårt lands inbyggare — för att icke säga alla — begagnar sig af detta ämne, mer eller mindre uppblandadt med hvad den ene eller andre kan anse behöfligt såsom tillsats dertill. Detta är ju alldeles obestridligt. För min enskilda del skulle jag väl kunna vara med om att upphöra med kaffedrickande. Ty för mig är kaffet icke någon nödvändighetsvara. Men jag vill dock fästa afseende vid förhållandena, såsom de för närvarande äro; ty kaffe användes inom vårt land och användes onekligen i ganska stor utsträckning. Jag behöfver endast taga hänsyn till huru det i allmänhet går, om man t. ex. vill bjuda drängar och pigor att dricka mjölk på morgnarna. De vilja icke hafva mjölk, utan kaffe skall det vara. Och bjuder man dem mjölk till aftonvard, så vilja de icke heller då hafva sådan. Nej, kaffe vilja de hafva! Med ett ord, detta ämne har blifvit en lifsförnödenhet. Jag vill dermed icke säga, att det bör så vara, att det är bättre att dricka kaffe än att dricka mjölk; men det är dock odisputabelt, att det för närvarande så förhåller sig.

Särskildt under det förflutna året har här ordats så mycket om »ömheten för de fattiga». Jag tänker: nu skall det väl prövas, huruvida man har någon verklig ömhet för de fattiga eller ej. Jag vädjar till det faktum, att, vare sig vi sänka tullen eller höja den, kaffe säkert ändå kommer att begagnas. Det är med hänsyn härtill jag väckt min motion. Det är därför jag icke kunnat här låta saken gå förbi mig utan velat uttala mina tankar i frågan. Jag kan icke heller annat än yrka bifall — om också icke till min motion, då den ju blifvit af utskottet afstyrkt, så dock till hvad utskottet föreslagit, det må sedan gälla för hvad det kan.

Med herr Odell förenade sig herrar *Höglund*, von *Heijne-Lilienberg*, *Björck*, *Andersson* i Hasselbol, *Olson* i Stensdalen, *Andersson* i Upsal och *Johansson* i Strömsberg.

Herr Anderson i Tenhult anförde: Då den af mig med flere underskrifna tullmotionen uppsattes, som hade till ändamål att bereda skydd för svenska näringar och äfven för jordbruket, var vår uppfattning den, att sådana artiklar — i synnerhet födoämnen — som ej inom landet kunna framalstras, ej böra genom tullar fördyras. Ty med afseende på sådana varor kommer tullen att till hela sitt belopp inverka på priset.

Innan det så mycket beprisade frihandelssystemet tog sin början, var åtminstone inom den ort jag tillhör förbrukningen af kaffe mycket ringa. Sedermera har dock denna vara blifvit så allmän, att ej mindre i den fattigas koja än i den rikes palats den nu mycket

Angående  
tull å kaffe.  
(Forts.)

Angående  
tull å kaffe.  
(Forts.)

användes, ja, jag vågar påstå: till och med mera i den fattiges hem, än i den förmögnes. Riksdagen har nu såsom vi veta fördyrat spirituosa och så försvårat åtkomsten deraf. Ja, dertill har äfven jag i min mån bidragit. Riksdagen har vidare försökt och äfven lyckats försvåra tillgången till svenskt öl och svagdricka, emedan i den förordning, som bestämmer dessa förhållanden, endast talas om maltdrycker. Följden har blifvit den, att, om en person till sin granne eller någon annan försäljer en kanna svagdricka — eller en half kanna eller hvilken qvantitet som helst — så blir han stämd och ålagd höga böter. Det har verkligen inträffat i min hemtrakt, att en person, som sålt litet svagdricka, fått plikta därför. — Det synes således, som om meningen vore, att de mindre bemedlade icke skulle få några som helst läskedrycker för billigt pris. För min del tror jag därför, att man icke bör behålla kaffetullen så hög som den för närvarande är, utan sätta ned den till det belopp som utskottet har föreslagit. Jag tror icke förbrukningen blefve större för det; ty den, som vant sig vid kaffe, lär väl icke lägga bort att begagna en sådan vara, om den blir dyrare, eller öka konsumtionen deraf, om den blir billigare.

Då den franska handelstraktaten för några år sedan antogs, uttalades från statsrådsbänken en förmodan, att tiderna skulle blifva mycket goda i jemförelse med hvad de då voro. Utrikesministern herr Hochschild yttrade då, att han hoppades, att det icke skulle dröja alltför länge, innan vin blefve en daglig förbrukningsartikel hos de fleste arbetare i vårt land. Han hyste alltså den förhoppningen, att detta skulle blifva en läskedryck för de fattiga. Detta har dock icke slagit in, och jag är glad åt, att det icke har skett. Emellertid vill jag för min del på de skäl jag anført yrka bifall till utskottets föreliggande förslag.

Herr Göransson: Under förutsättning, att en nedsättning i tullen på kaffe kommer att föranleda en ökad import och till följd deraf en förökad förbrukning af kaffe, kan jag för min del icke vara med om utskottets förslag. Det är väl temligen klart, att om en vara fördyras, så förminskas konsumtionen deraf, och äfvenså, att konsumtionen ökas, om varan blir billigare. Den åsigten har förut uttalats här i kammaren i afseende på bränvinsskatten; man har nemligen förhöjt bränvinsskatten i afsigt att minska förbrukningen. Jag antager, att samma grundsats äfven bör få anses gällande i afseende på kaffetullen. Det har ock visat sig under det sista året, 1887, att importen af kaffe betydligt minskats, i följd af att varan blifvit dyrare. Detta har också utskottet erkänt, då det i sitt betänkande säger: »Det nedgående af importen, hvilket inträffade under nästlidne år, berodde väl till en del på den ökning deraf, som egde rum under åren 1885 och 1886, men har antagligen haft sin förnämsta orsak i en genom kaffets ovanligt höga pris minskad konsumtionsförmåga i landet.»

Jag kan för min del icke inse, att kaffet är en nödvändighetsvara eller en lifsförnödenhetsvara, såsom en föregående talare här

yttrade sig. Jag tror, att det egentligen är ett njutningsmedel, men icke något näringsmedel. Om jag vore öfvertygad, att kaffet vore nyttigt i sanitärt hänseende, så skulle jag för min del mycket gerna unna den fattige, som man här vill vara så öm om, den ifrågasatta skattelindringen, men då jag tror, att det är skadligt och synnerligast, att en öfverdrifven och omättlig förbrukning af kaffe måste vara skadligt för helsan, så kan jag icke finna något skäl att uppmuntra förbrukningen deraf.

*Angående tull å kaffe.*  
(Forts.)

Dessutom spelar den en icke så liten ekonomisk rol. Det är ganska betänkligt, när man ser att kaffeförbrukningen under de sista 7 å 8 åren i medeltal har uppgått till öfver 13 millioner kilogram årligen. Och om man antager, att 1 kilogram, tullen oberäknad, i medeltal kostar 1 krona, så gör detta något öfver 13 millioner kronor, som svenska folket årligen skickar ut till utlandet för kaffe. Detta synes mig vara en ganska betydlig summa, och jag tror därför, att man bör tänka på att försöka minska den summan något, i stället för att underlätta importen af kaffe och derigenom öka konsumtionen.

Dessutom kan jag icke anse, att det är riktigt passande, att man först genom spanmålstullar fördyrar brödet för den fattige och sedan försöker bereda honom ersättning genom nedsättning af tullen på kaffe, och alltså på det sättet sammanställer förbrukningen af kaffe med förbrukningen af bröd. Jag måste för min del anse, att brödet är en mycket viktigare, ja, en alldeles oundviklig lifsförnödenhetsvara, hvilket kaffet icke är.

Med anledning häraf ber jag att få yrka afslag å utskottets hemställan.

Herrar *Larsson* i Lund, *Waldenström* från Gefle och *Schöning* instämde i detta yttrande.

Herr *Svensson* i Lösen: Då jag varit med om att bidraga till införande af en del tullar, hvarigenom de inhemska näringarne skola skyddas, så har jag gjort det af den orsak, att dessa tullar skola skydda det inhemska arbetet, men jag har icke velat, att vi skola taga in ett större belopp af statens inkomster genom tullar, än vi förut gjort. Vi hafva hittills tagit in mer än en tredjedel af statens inkomster genom tullar, och det kan, tycker jag, vara alldeles tillräckligt. Jag såg mig därför om, hvilka af dessa så kallade kassaartiklar i tulltaxan kunde vara lämpliga att nedsättas. Vi hade då att välja mellan socker, kaffe och lysoljor. Såsom här synes, har utskottet icke föreslagit nedsättning af tullen å vare sig socker eller lysoljor, utan endast hållit sig till tullen å kaffe. Mitt skäl härför var det, att kaffe af dessa tre varor är den, som, relativt taget, mest förbrukas af de fattigare klasserna. Detta har varit mitt skäl för denna nedsättning.

Den förste talaren här i kammaren, som yttrat sig i denna punkt, hade stora betänkligheter i afseende på denna nedsättnings inverkan på statsinkomsterna. Den skulle göra ett för djupt grepp

*Angående tull å kaffe.*  
(Forts.) i statskassan, trodde han. Jag har icke den uppfattningen. Jag tror, att de tullar, som vi dels hafva infört, dels stå i begrepp att införa, skola åtminstone de första åren, innan produktionen vant sig vid de nya spåren, tillföra staten ganska stora inkomster. Detta är naturligtvis alldeles omöjligt att kunna uträkna nu. Men för min enskilda del går jag längre; jag vill säga, att, äfven om så skulle vara, skulle jag hellre vilja vara med om en tilläggsbevillning, än om att tullarne oupphörligen skola stiga.

Den förste talaren, herr Liss Olof Larsson, nämnde ock att kaffet vore en lyxvara, som det vore skadligt att i någon större mängd njuta, och han bjöd i stället på mjölk, på den separerade mjölken. Ja, det var visst intressant att få det erbjudandet af honom, då han ju förut visat, att han ville försvåra åtkomsten äfven af svagdricka. Jag får säga, att, om man bjuder folk separerad mjölk såsom njutningsmedel, så är det nästan det sämsta njutningsmedel, som man kan bjuda dem på. Det är min uppfattning.

Jag skall icke uppehålla tiden längre, utan yrkar, som sagdt, bifall till utskottets förslag.

Herr Bergendahl: Jag vill endast tillkännagifva, att jag kommer att rösta för utskottets förslag. Det är sagdt, att kaffet icke vore en nödvändighetsvara, utan ett ondt. Jag kan icke gilla denna uppfattning. Jag anser att kaffet ingår i de flesta svenska hem såsom ett väl behöfligt födoämne. Jag vill icke fränkänna det de näringsbeståndsdelar, som det verkligen eger. Och om någon af herrarne vill förneka, att det är en nödvändighetsvara, så vill jag fråga, om det i så fall icke kan anses åtminstone såsom ett njutningsmedel, ett njutningsmedel, som man icke bör beröfva de mindre bemedlade. Vi hafva redan tull på tobak, och det har varit tal om att förhöja tullen på denna vara; vi hafva förhöjt priset på brännvin; och nu skola vi motsätta oss att sänka tullen på kaffe. Jag frågar: hvad skola då de mindre bemedlade få qvar att njuta af? Derför att kaffet, såsom allting annat, stundom missbrukas, utgör väl detta icke något skäl för att försvåra bruket af detsamma. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

I detta yttrande instämde herrar *Smedberg, Norén, Johansson* i Esset, *Larson* i Slättäng, *Johansson* i Löfåsen, *Fredholm, Börjesson, A. V. Carlson, Anderson* i Skeenda, *Anderson* i Hamra, *Pehrsson* i Norrsund, *Larsson* i Berga, *Kihlberg* och *Eliasson*.

Herr Jönsson i Gammalstorp: Då kaffet numera i hvarje hus, huru fattigt det än må vara, blifvit hvad man kallar en nödvändighets- eller förnödenhetsvara, och Riksdagen genom åsättande af spanmåls- med flere tullar fördyrat den fattiges lefnadsomkostnader, anser jag, att det ock bör vara en skyldighet för Riksdagen att bifalla denna nedsättning i kaffetullen, för att i någon mån lemna ersättning för de ökade lefnadsomkostnader som blifvit en följd af de åsatta tullarne. Man har sagt, att denna nedsättning i

kaffetullen, som icke uppgår till fullt 6 öre pr skålpund, skulle komma att föranleda missbruk af kaffe till den grad, att det skulle förderfva helsan och försvaga menniskan. Jag kan icke tro detta. I allmänhet måste den största sparsamhet iakttagas; och jag tror, att hvarje förständig husmoder icke skulle komma att använda mera kaffe, om kaffet kostar exempelvis 74 öre pr skålpund, än om det kostar 80 öre. Då jag hyser en sådan uppfattning i frågan, skall jag be att få yrka bifall till utskottets betänkande.

*Angående  
tull å kaffe-  
(Forts.)*

Herr Hörnfeldt: Ja, det var verkligen ganska intressant att se, att bevillningsutskottets ledamöter nu hafva kommit på den tanken att visa sådan ömhet mot de fattige. Utskottet har sannolikt utgått från den synpunkten, då det föreslagit sänkning af kaffetullen, att denna borde minskas, emedan man borde tillse, att den fattigare befolkningen skulle få någon ersättning för de tullar, som utskottet föreslagit i afseende på bröd och andra lifsförnödenheter. Men jag tror för min del, att det varit mycket bättre, om utskottet verkligen velat visa någon ömhet mot de fattige, att det då låtit bli att föreslå tullar på vare sig spanmål eller andra lifsförnödenheter och låtit kaffetullen stå qvar vid dess gamla belopp.

För öfrigt skulle jag kunna gå in på utskottets förslag, emedan jag mycket väl inser, att genom de tullar, som Riksdagen redan beslutit, en sådan tillströmning till statskassan är att påräkna, att en nedsättning i kaffetullen mycket ogeneradt kunde vidtagas. Men jag vill i alla fall ej riktigt gerna vara med derom, ty jag vill i allmänhet högst ogerna vara med om någon rubbning i finanstullarne, emedan det är ganska svårt, att, sedan dessa tullar en gång blifvit nedsatta, vid något tillfälligt behof åter få dem ökade till deras gamla belopp.

En af utskottets ledamöter på blekingebänken nämnde visserligen, att utskottet haft att välja mellan ett par andra artiklar jemte kaffe med afseende på nedsättning af tullen, och att utskottet då hade bestämt sig för att nedsätta tullen på kaffe, emedan, som han sade, större delen af Sveriges fattigare befolkning deraf skulle njuta fördel. Han nämnde vidare, att de beslutade nya tullarne skulle inbringa statskassan så stora inkomster, att man mycket väl kunde vidtaga den här ifrågavarande nedsättningen. Men kan man verkligen vara så säker på att tillökningen i statsinkomster skall blifva så stor som man beräknat? Ätminstone hafva vi hört protektionisterna sjelfva icke taga detta för alldeles gifvet. Och finge man äfven något större inkomster, skulle det nog finnas de, hvilka drogo försorg om deras användande, utan att man på förhand behöfde draga vaxel derpå och nedsätta kaffetullen. Min öfvertygelse är, att om svenska folket skulle tillspörjas om hvilket det helst önskade, antingen nedsatt kaffetull eller ingen brödtull, svaret skulle blifva: låtom oss hellre slippa brödtullen! Men eftersom den nu en gång har blifvit åsatt och lefnadskostnaderna derigenom fördyrats, så blir utan tvifvel följden den att folket tvingas att knappa in på sin kaffeförbrukning för att möjligen kunna lifnära sig.

Angående  
tull å kaffe.  
(Forts.)

För öfrigt är jag af samma mening som den förste talaren eller att, om kaffetullen nedsattes, den deraf följande ökningen i kaffe-konsumtionen skall medföra en större efterfrågan af varan å verldsmarknaden och att vi om ett tiotal af år åter skola hafva samma höga kaffepris som nu gäller under den högre tullen. På dessa skäl yrkar jag afslag å utskottets hemställan.

Med herr Hörnfeldt instämde herrar *Ollas And. Ericsson, Björkman* och *Andersson* i Baggböle.

Herr Vahlin: Jag har instämt med herr L. O. Larsson och trodde att, efter hvad han påpekat om huru osäkert det är hvilken tillökning i statsinkomst de nya tullarne skola medföra, detta instämmande skulle vara till fyllest. Sedan dess hafva emellertid åtskilliga yttranden fäljts, hvilka jag tror mig böra besvara. Här har talats mycket om att man måste gifva den fattiga arbetarebefolkningen denna skänk som ersättning för de bördor, som pålagts densamma genom de nya tullarne. Men det får jag säga att, utan att på något sätt vilja försvara dessa tullar, jag dock är böjd att föredraga dem framför den skänk, som man här vill gifva folket i form af ett ämne, som erfarenheten allt mer och mer visat vara skadligt och hvari sannolikt är att söka orsaken till den sjuklighet, som utbredd sig bland den lägre befolkningen, särdeles den qvinliga delen deraf. Jag kan inte hjälpa att, trots det vackra talet om att det är till den arbetande befolkningens fromma som man vill göra denna tullnedsättning, jag af den diskussion, som nu pågått här i kammararen rörande tullfrågan, och af omröstningarnas utslag frestas att misstänka, att det icke är så uteslutande ömhet för den fattiga befolkningen, som här gör sig gällande, och att icke så alldeles lemnats ur räkningen den mera burgna befolkningens intresse, för hvilken kaffet ju också är ett njutningsmedel och som därför äfven skulle få fördel af tullnedsättningen i fråga, och det antagligen i långt högre grad än den fattige.

Jag ber att få erinra, att sjelfva grundämnet i kaffet, koffeinen, är ett skarpt gift, och på mig åtminstone har en kopp starkt kaffe samma stimulerande verkan, om jag förtär det på fastande mage, som om jag drucke ett glas konjak. Det lifvar upp sinnet för stunden, men lemnar slapphet efter sig. Det är naturligtvis olika för olika individer; men i regel torde väl förhållandet vara som jag nu nämnt. Detta skulle då vara vederlaget åt den arbetande befolkningen. Men männe icke, såsom jag nyss antydde, äfven den burgnare befolkningen också skulle komma i åtnjutande af den lindring, som en nedsättning i kaffetullen medförde!

Men som man nu också anser, att denna nedsättning komme hufvudsakligen den arbetande befolkningen till godo, så skulle i alla fall fördelningen af denna ersättning komma att utfalla ganska olika. I en ordentlig och sparsam arbetarfamilj drickes icke mycket kaffe, och i följd deraf blefve den vinst, som en sådan familj finge af den lägre tullen, endast en obetydlig ersättning för det högre

priset för lifsförnödenheter, under det att för den familj, der sparsamhet icke råder och der man låter större delen af arbetsförtjensten gå åt för att tillfredsställa begäret efter kaffe, premien blefve af väsentligt större betydelse.

*Angående tull på kaffe.*  
(Forts.)

Jag yrkar afslag å utskottets hemställan.

Herr Farup: Detta resonnement, att nedsättning i kaffetullen skulle vara ett vederlag åt den fattigare befolkningen därför genom de nya tullarne lifsmedlen fördyrats, kan jag icke be-teckna annat än som den blodigaste ironi. Redan förut har jag påvisat, att den nyss pålagda mjöltullen i den del af landet, der jag bor, ensamt kommer att belasta en arbetarefamilj med en ökad årlig utgift af i medeltal 30 kronor. Dertill hafva vi nu sedermera fått andra tullar, t. ex. på fläsk, som komma att ytterligare öka denna beskattning. Och nu vill man påstå, att det är af ömhet för de fattigare klasserna, som man vill sätta ned kaffetullen, sedan man fördyrat de lifsförnödenheter, som äfven den fattigaste backstugusittare icke kan afvara. Och, dessutom, en arbetarefamilj, åtminstone i min trakt, konsumerar in alles på långt när icke för 30 kronor kaffe om året. Måste icke detta kallas ironi?

Jag unnar nog den fattige njutningen af kaffet lika så väl som den rike, förutsatt att det användes inom måttlighetens gränser och sålunda icke blir till skada hvarken för helsa eller ekonomisk välfärd. Men ännu hellre unnar jag den fattige arbetaren en billig och kraftig föda; — det är både honom och landet i sin helhet mer till gagn, än njutningen af kaffet.

Orsaken till det oerhördt utbredda bruket eller snarare missbruket af kaffet ligger just deri, att det stora flertalet af våra arbetare icke är i tillfälle att skaffa sig sund och kraftig föda. Det är detta som stegradt begäret efter kaffe. Kan det vara välbetänt, på samma gång man genom tullar för arbetaren försvårar åtkomsten af sund och kraftig föda, att man genom en tullnedsättning söker främja begäret hos samma befolkning efter en njutning, hvars missbruk man af erfarenhet vet medföra för helsan skadliga följder! Jag kan icke se att detta vare sig ur statsekonomisk eller sanitär synpunkt är rätta sättet att bereda landets lycka och välfärd.

På dessa skäl yrkar jag afslag å utskottets hemställan.

Herr Nyström: Jag måste i hufvudsak instämma i hvad herrar Liss Olof Larsson och Göransson anført. Visserligen tror jag icke, att det är så värst farligt med denna kaffeförbruknings följder, som man velat påstå; men nog måste vi å andra sidan komma öfverens om, att redan nu tillräckligt mycket kaffe drickes, för att det icke kan vara önskvärdt att genom billigare pris derå öka förbrukningen, hvilket väl dock blefve den direkta följden af en tullnedsättning.

Hvad frågans sanitära sida angår, tror jag väl icke att den nuvarande kaffeförbrukningen är skuld till så mycket ondt, som man vill påbörda den; men alldeles oskyldig är den dock icke. Ty det

*Angående tull å kaffe.* är icke tvifvel om att bruket af kaffe, så utsträckt som det nu blifvit i vårt land, är en bidragande orsak till att bland den fattigare arbetsklassen utbredt sig en sjukdom, som (i många fall med orätt) kallas kronisk magkatarr, och det kan därför ingalunda vara önskligt, att kaffedrickningen än vidare uppmuntras; snarare böra åtgärder vidtagas deremot.

(Forts.)

Mot att nedsätta kaffetullen tala för öfrigt flera finansiella skäl. Det är godt och väl att man beräknat att få in i statskassan några millioner mer än förut i följd af de nu åsatta tullarne. Men att på en dylik beräkning grunda en så pass stor reduktion af statsinkomsterna, som här är ifrågasatt, kan jag icke finna vara rätt välbetänkt. Vore det då icke mera skäl att dröja, tills man fått verkligheten för sig och sälunda på en säkrare basis kan bedöma, hvilka eftergifter i detta afseende må kunna medgifvas.

Det är således på grund af så väl ekonomiska som sanitära skäl som jag yrkar bifall till herr Liss Olof Larssons hemställan.

Häruti instämde herrar *Rydin, Nilsson* från Ystad, *Thestrup, Nordenfält, Andersson* från Malmö, *Wretlind* och *Petersson* i Hamra.

Herr Gibson: Från åtskilliga talare har framhållits, att det skulle vara för tidigt att vidtaga en sådan åtgärd, som här är i fråga. Jag är af alldeles motsatt åsigt; mig synes den närvarande tidpunkten vara den lämpligaste för kaffetullens nedsättning. Visserligen bör vid frågans bedömande den största hänsyn tagas till den fattigare befolkningen, bland hvilken väl den största kaffekonsumtionen eger rum och för hvilken således en högre eller lägre tull eger betydelse; men frågan måste också, kanske hufvudsakligen, betraktas ur finansiell synpunkt. Det är nemligen här fråga om en finanstull; och är det så, att staten icke är i behof deraf, så bör den nedsättas. De nya tullar, som vi åtagit oss, äro redan ganska betydliga. Dertill hafva vi till följd af en högre bränvinsskatt att beräkna en ökad statsinkomst af ungefär 3 millioner kronor, och i går satte vi tull på fläsk, hvilken kan beräknas att tillföra staten en inkomst af 1,800,000 kronor eller ungefär ett belopp, motsvarande den ifrågasatta nedsättningen i kaffetullen. Det gäller således här icke något annat än en finanstulls öfverflyttning från kaffet, som hittills gäldat densamma, till en annan artikel, nemligen fläsk. Synnerligast sedan sistnämnda tull blifvit åsatt, anser jag det vara Riksdagens skyldighet att bevilja den tullnedsättning, hvarom här nu är fråga.

Herr Vahlin nämnde, att en kopp kaffe kändes ganska upplifvande och åstadkom ibland en likartad uppriskande verkan som ett glas konjak. Då frågas, om icke i de trakter af landet, der kylan är mer stark och ihållande än annorstädes, kaffet borde, i den mån det så förmår, få ersätta konjaken eller spritdrycker i allmänhet. Kan man tänka sig en sådan öfvergång till kaffedrycken från de sprithaltiga dryckerna, så borde man väl befrämja och icke mot-

arbeta den åtgärd, hvaraf man hade att vänta sig ett så lyckligt resultat.

Men om statsverkets behof verkligen kräfver inkomster från kaffetullen, så hafva vi ju riksdag hvarje år, och intet hinder föreligger således att när helst, det befundes nödvändigt, å nyo höja kaffetullen. Med ett ord, min uppfattning af saken är den, att skola vi kunna bibehålla spanmåls- och fläsktullarne, hafva vi icke annat att göra än att nedsätta kaffetullen.

Jag yrkar bifall till punkten.

Herr Herslow: Jag medgifver visserligen, att en nedsättning i priset på kaffe är en dålig ersättning för det höjda brödkriset, och, om valet ännu stode mig öppet, vet jag nog hur det skulle utfalla; men då så ty värr icke är fallet, måste jag på det lifligaste förorda bifall till den af utskottet föreslagna sänkningen af kaffetullen.

Frågan är nu den: när vi hafva fördyrat brödet, finnes det skäl för att göra en nedsättning i kaffepriset? Man säger, att det här ej gäller ett näringsmedel utan ett njutningsmedel. Må vara! Men i sådant fall är dock kaffet, säga hvad man vill, det mest oskyldiga af alla njutningsmedel. Vi hafva nyligen rätt betydligt höjt priset å ett njutningsmedel, som i så måtto är liknande detta, att det gifver en glad stämning för ögonblicket och för en kort stund låter bekymren fara, men som också, om det njutes i allt för ymnig grad, kan beröfva oss medvetandet och föra oss öfver i en stämning, i hvilken en för öfrigt god och samvetsgrann man kan begå gerningar, för hvilka han med hela sin framtid kan få plikta. Vi hafva i detta betänkande genomlupit en hel serie af födoämnen, hvilka vi alla fördyrat. Stode det i min makt att åter upphäfva fördyrandet af en enda af dem, skulle jag med glädje göra det. Men det är icke längre möjligt; skall jag därför icke göra hvad som ännu är möjligt, för att i någon mån lätta lifvet för de obemedlade? Vi hafva här höjt priset på säd, mjöl, gryn, bröd, ja till och med sökt att fördyra potatisen, med ett ord fördyrat allt, som kan räknas till vegetabilisk föda; vi hafva satt tull på kött, fläsk, ister, smör och ämna förbjuda konstsmör; vi hafva satt tull på fiskvaror, från strömmingen till ostronet, med ett ord vi hafva också fördyrat alla animaliska näringsmedel. Vi hafva också fördyrat brännvinet. Hur är det då möjligt att det kan finnas någon den minsta tvekan hos dem, som stå i samma ställning som jag, när tillfälle yppar sig att göra en nedsättning i priset på en af fattigmans förnödenhetsartiklar, ty så betraktar han kaffet? Jag förstår det icke. Jag vet att många bland dem, som stå mig närmast, icke hafva samma uppfattning af denna fråga som jag, men orsaken härtill har jag svårt att förstå. Man säger att kaffe är skadligt. Ja, detta påstående har jag så ofta hört, men jag har också lika ofta hört det vederläggas. Det är sant, att talrika fall af magkatarr förekomma i vårt land, men jag påstår att vi här i Sverige hvarken dricka *lika mycket* eller på långt när *så starkt* kaffe som i åtskilliga andra länder, t. ex. Frankrike, Österrike och Ungern. Derfor undrar jag, om icke magkatarrarna i många

*Angående  
tull å kaffe.*  
(Forts.)

*Angående  
tull å kaffe.*  
(Forts.)

fall snarare kommer af hvad man förtär *ofvanpå* kaffet än af kaffet sjelft. Jag vet visserligen att en del fruntimmer, såsom fattiga enkor och sömmerskor i de större städerna, föra ett lif, hvari kaffet spelar en kanske för stor rol; men icke kan häri ligga tillräckligt skäl att söka sätta hela landet på förknappning? Jag skulle kanske vara tveksam, för så vidt jag trodde att kaffeförbrukningen skulle tilltaga på grund af denna nedsättning i tullen, men det tror jag icke. Ty då vi nu så skarpt fördyrat en hel mängd födoämnen för de fattige, lära dessa nog icke få många slantar öfver till kaffe. Låta vi kaffetullen förblifva vid hvad den är, så hafva vi tvärtom, samtidigt med det vi minskat alla andra rationer för de fattiga, kanske också beröfvat dem kaffekoppen, som för många af dem spelar lika stor rol som den mångfald af njutningsmedel af olika slag, som stå de flesta af eder, mine herrar, till buds. Skåden in i olika lifslägen, mine herrar, och I skolen få se, af hvilken betydelse kaffekoppen är för mången, som känner lifvet rätt tungt och öde. Den återför i mången gammal gummas tanke allt, hvad minnet af det förflutna har ljufvast, och borttager för ögonblicket en del af de bekymmer, som hårdast trycka. Utan något njutningsmedel vill ingen och kan ingen lefva. Det finnes icke något menniskolif i något land, äfven i de minst kultiverade, som icke åtminstone försökt att skaffa sig någon form af njutningsmedel. För många menniskolif i vårt land är kaffet det enda, och därför kan jag icke vara med om att förknappa äfven det.

Ur ekonomisk synpunkt heter det, att vi icke kunna beräkna tullarnes verkan. Ja, det är visserligen sant, att vi icke kunna göra någon säker beräkning i detta fall; men jag vill fråga hvar och en, som försökt att göra en kalkyl öfver hvad de i år genomförda tullarne skola inbringa i statsinkomst, om han kunnat beräkna dem till mindre än 10 millioner? Åtminstone har jag kommit till detta belopp såsom det minsta, som detta tullbetänkande innebär, och jag tror för min del, att det icke stoppar härmed. När man sålunda skaffat en ny statsinkomst af 10 millioner, vida utöfver hvad statsbehovet kräver, kan det då finnas något finansielt skäl, som bjuder att bibehålla kaffetullen vid dess nuvarande belopp?

Men, säger man: kaffetullen är en finanstull, och sådana böra icke fluktueras. Jag säger alldeles tvärtom; dessa tullars förtjenst är just, att de kunna läggas på eller tagas bort, allt efter som statens finanser kräva. Med en sådan tull tager jag ut hvad som ovillkorligen behöfves till landets utgifter, och när den för sådant ändamål icke längre behöfves, är det nästan en skyldighet att lemna pennin-garna tillbaka. När de icke längre behöfvas för statens utgifter, äro de bättre förvarade i de skattdragandes fickor än i statskassan. Jag vet icke hvilket som är farligast, att hafva ett stort öfverflöd eller en knapp tillgång i statskassan.

Mina betänkligheter mot alla de tullar, som under dessa dagar blifvit åsatta och ytterligare komma att åsättas, hafva härledt sig icke minst derifrån, att jag likasom har en känsla af att de, en gång pålagda, på mig åtminstone, på min handlings- och beslutande-

frihet komma att utöfva ett stort tryck. Oberoende af frihandel eller protektionism, anser jag nemligen det vigtigaste för ett lands näringslif vara, att det grundas på någorlunda fasta förhållanden. Den som bygger sin tillvaro på de grunder, som för ett lands näringsförhållanden lagligen äro gällande, bör ega rätt att på dessa grunder få fortleva och verka fritt; han bör kunna våga att så, i förhoppning att i framtiden få skörda frukterna af sitt utsäde och sitt arbete. Nyheter och omkastningar äro här vida farligare än hvilket gammalt system som helst, om än så felaktigt, emedan skatter af denna art, huru de än påläggas, hafva förmåga att så småningom utjemna sig under en tillräckligt lång period. Det ser icke ut som om herrar protektionister haft samma betänkligheter mot våldsamma rubbningar; men jag har dem och jag vet att de komma att inverka på mig äfven i framtiden. Nå väl! När vi nu skaffa staten betydligt ökade inkomster genom alla dessa tullar, som vi nästan måste hafva samvetsbetänkligheter att sedermera häftigt rubba, böra vi då nödvändigtvis till sin fulla utsträckning bibehålla äfven dessa äldre tullar, hvilka kunna tagas bort eller läggas på när som helst utan att deraf förorsakas några rubbningar i våra näringsförhållanden? Min åsigt är, att dessa finanstullar just äro af sådan mobil natur; att vidare de för närvarande kunna undvaras. Jag beklagar att de blifvit ersatta på sätt som skett, men då detta nu är gjordt, så böra väl vi, som äro motståndare till lifsmedelstullarne, men som tvingats att af folket uttaga dem, icke motsätta oss den lilla skattelindring på annat håll, som nu åt folket erbjudes.

Är detta således mitt motiv för nedsättning i kaffetullen, så delar jag derjemte utskottets åsigt, att denna nedsättning bör vara sådan, att den icke blott och bart blir till fördel för de större handlandena eller mellanhänderna utan kommer konsumenterna direkt till godo. Och en tullnedsättning af 14 öre per kilogram är så pass dugtig, att den verkligen kan drifvas ned till den siste afnämaren, till de små konsumenterna, utan att uppslukas på vägen, och för detta håller jag utskottet räkning.

Herr talman! Jag tror icke att vi komma att bereda dessa folkklasser, för hvilkas magkatarrer många här äro så ängsliga, stor möjlighet att öka denna fara i följd af kaffets billigare pris, eftersom vi ju samtidigt satt deras kassa på så pass styf förknappning, att de icke lära få många slantar öfver till kaffe. Och jag vill icke vara med om att *alldeles* beröfva dem detta njutningsmedel. Jag vill heller icke, att staten skall ur det skattskyldiga folkets fickor taga ett enda öre mer, än som oundgängligen är nödvändigt. Blir i framtiden staten åter i behof af de penningar, som den genom denna tullnedsättning nu går förlustig, så är det lätt att åter taga dem. Till dess må penningarna stanna hos de små, som i dessa dagar fått sina portmonnärer tillräckligt plockade.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan i nu föredragna punkt.

Med herr Herslow instämde herrar *Collander, Gumælius, Lundberg* och *Lyth*.

*Angående  
tull å kaffe.  
(Forts.)*

*Angående  
tull å kaffe.*  
(Forts.)

Herr Nyström yttrade: Den föregående talaren yttrade, att kaffet är ett bland de mest värdefulla njutningsmedel. Jag vill visst icke förneka detta, ehuru jag tror, att man kan få för mycket äfven af det goda. Jag är honom emellertid särdeles tacksam för att han, då han med sådan värma framhöll kaffekoppens förträffliga inverkan på menniskosinnet, icke lemnade mera sump qvar på botten än det verkliga blef. På slutet blef det ju alltid något.

Så mycket vill jag dock invända, att han nog kanske misstager sig, om han tror att det är endast det, som tages ofvanpå kaffet, som åstadkommer magkatarrer. Ty det är så — och jag tror att den ärade talaren sjelf sedermera anmärkte detta — att den s. k. kroniska magkatarren förekommer i nästan ännu högre grad bland qvinfolken än bland männen, och qvinnan hos oss kan man väl icke i allmänhet misstänka för missbruk af spritdrycker. Kaffekoppen i all ära — här är ju icke meningen att förminska förbrukningen af kaffe, utan endast att tillse att vi icke vidtaga åtgärder, som ännu mera öka denna förbrukning.

Hvad den finansiella sidan af saken beträffar, så tror jag, i olikhet mot herr Herslow, att det icke är så lätt att åter pålägga en finanstill, sedan den en gång uppgifvits. Sådant lär icke ske utan knot, och jag undrar för öfrigt, om det icke är oförsigtigt att grunda sina beräkningar på en inkomst, om hvilken man icke har någon erfarenhet. Slutligen vågar jag tro att, äfven om dessa beräkningar realiseras, så att vi få dessa många millioner att disponera, vi nog också skola finna andra och bättre utvägar att lindra de fattiges betryck än att bereda tillfälle till ökad kaffekonsumtion.

Herr Widström: I denna fråga vill jag instämma i hvad utskottet har föreslagit. Jag har i detta afseende varit ganska tveksam och jag tror att kammarens ledamöter icke skola undra deröfver, då så stor skilnad i uppfattningen angående denna fråga gjort sig gällande. Min tvekan har icke härrört från den orsak, som af de flesta talare framhållits, eller att det skulle vara orätt, ja ett hän, att nu bereda lättare tillgång på kaffe, sedan man förut fördyrat det nödvändiga lifsmedlet, brödet, för den fattige. Denna synpunkt kan jag för min del icke godkänna, då jag nemligen icke anser att vi fördyrat brödet för den fattigare delen af folket. Det har icke varit i detta syfte, utan för att uppmuntra våra inhemska näringar och särskildt jordbruket, som vi sökt genomföra en del tullar. Det har också visat sig, att de under debatten angående spanmålstullarne uttalade farhågor om prisförhöjningar icke besannats. Instämmande med herr Herslow i hans åsigt att finanstullar äro af beskaffenhet, att de lättast bland alla tullar kunna påläggas eller upphävas allt efter de särskilda förhållandena, ber jag få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Jonsson i Hof: Jag skall endast be att få yttra några få ord i den föreliggande frågan. I afseende på beräkningen af de inkomster, som de nya tullarne eller tullförhöjningarna skola

medföra, så tror jag, att man med temlig trygghet kan antaga, att inkomsterna icke på långt när blifva af den betydendhet, som herrarne föreställt sig, ty i åtskilliga fall torde ett utbyte af varor komma att ega rum vid konsumtionen, då de varor, som fördyrats genom tullen, kunna ersättas af andra. Dervid vill jag emellertid icke längre uppehålla mig. Anledningen, hvarför jag begärde ordet, var den, att, då nedsättningen i kaffetullen motiverats med ömhet om den arbetande klassen, jag ville säga, att om man vill visa denna klass sin välvilja, det är bättre att afslå utskottets förslag; ty som herrarne veta, har en komité utarbetat förslag, som sannolikt inom kort skall framläggas för Riksdagen, rörande åldersförsäkring och olycksfallsförsäkring, och då behöfver man hafva pengar i statskassan till hands, då det är tydligt, att om något i den vägen skall kunna realiserast, statens biträde erfordras. Jag ber därför herrarne, som hafva så stor ömhet om arbetarne, att rösta för afslag å utskottets hemställan, emedan arbetarne derigenom vore mera betjenade än genom nedsättning i kaffetullen. Jag yrkar afslag å utskottets hemställan.

*Angående  
tull å kaffe.*  
(Forts.)

Häruti instämde herr *Nydahl*.

Herr *Herslow*: Jag kan icke förstå en sådan uppfattning, som herr *Nyströms*, på annat sätt, än att han måtte förmena, att den fattige vid årets början skulle göra upp sin inkomst- och utgiftsstat, sin årsbudget, och att han då en gång för alla fastställer de anslag, som skola användas för artikeln kaffe, ett anslag, som sedan utgår till sitt fulla belopp, äfven om på öfriga anslagstitlar uppstår brist. Endast så kan jag fatta, huru man kan tro, att när hvarje annan utgift, som arbetaren har, blir förhöjd, han skall få tillfälle att skaffa sig samma quantitet kaffe som förr, eller, om tullen nedsättes, han skall komma åt att köpa mera kaffe än förr. Jag anser emellertid detta föreställningssätt ådagalägga litet grums i tankegången, och detta torde vara farligare än grums i kaffekoppen.

Den ärade talaren på norrlandsbänken ansåg, att man icke alls kunde beräkna, huru dessa tullar skulle komma att verka. Jag har allt för stor tillit till hans förmåga att räkna för att icke vara öfvertygad om att, om han sätter sig ner och gör en beräkning öfver hvad som genom de nya tullarne skall inflyta — jag säger icke just för kalenderåret 1888 utan för året från den första maj nu till den första maj nästa år — han skall komma till en siffra, som kanske icke litet öfverstiger den jag nämnde. Lägre blir den säkerligen ej. Och probabiliteetskalkyler gör han lika lätt som jag.

När Första Kammaren redan bifallit utskottets förslag, tycker jag, att det knappt kan vara denna kammare rätt värdigt, att vi här — der man från olika synpunkter med mycken ifver fört till torgs sitt milda hjertelag mot dem, som hafva det sämst här i världen, ehuru enighet icke uppnåtts om bästa sättet att visa sin välvilja mot dem, efter som den ene ansett, att deras bästa främjas genom tullar, den andre genom tullfrihet — att vi nu skulle afslå denna nedsättning. Det är den enda fråga i detta tullbetänkande,

*Angående tull å kaffe.* som icke behöfver vara och, efter hvad anförandena utvisa, icke heller är partifråga. Och därför tycker jag vi här skulle kunna enas. Jag kan väl se, huru åtskilliga, för saken själf främmande planer och beräkningar kunna spela under denna fråga. Men för min del vill jag, utan bitanke på hvad med dessa pengar skall göras, utan funderingar på huru vida denna ändring i tulltaxan kommer att lösa eller fastläsa det system, man nu vill slå sig fast, yrka, att man icke lägger tyngre bördor på landet och på landets för bördor svagast rustade befolkning, än hvad som är oundgängligen nödvändigt. Och då det icke är oundgängligen nödvändigt, att den tullsats, hvars borttagande utskottet föreslagit, bibehålles, vidblifver jag att yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Fosser: Det förefaller mig, som om den siste talaren vore i hög grad sangvinisk i afseende på beräkning af statsverkets inkomster för den närmaste tiden. Jag har vid öfvervägande af dessa saker kommit till den uppfattningen, att det vore både oklokt och oförsigtigt att vidtaga en så betydlig nedsättning af statens inkomster, som den af utskottet här ifrågasatta. Jag skall be att få meddela några siffror, som jag erhållit i statsutskottet och hvilka gå i den af mig antydda riktningen. Vi veta att den uppfattningen många gånger uttalats inom Riksdagen, och jag tror också att den är riktig, att statsverkets s. k. kassaförlagsfond bör vara omkring 15 millioner kronor, hvilket lär vara det belopp, som erfordras för att statsutgifterna skola kunna jemnt och väl bestridas. I det afseendet vill jag meddela, att kassaförlagsfonden utgjorde vid 1887 års utgång

11,376,207 kr. 27 öre.

Afräknas härifrån fordran, uppkommen före  
år 1886, för ogulden bränvinstillverknings-  
skatt

2,664,070 » 10 »

så återstår endast 8,712,137 kr. 17 öre.

Fonden kommer deremot här att ökas med

1888 års anslag 473,300 » — »

och uppgår densamma således vid slutet af  
år 1888 till

9,185,437 kr. 17 öre.

Å andra sidan åter äro de statsinkomster, som inflyta först året efter det, för hvilket de äro beräknade, upptagna enligt 1888 års riksstat till följande:

|                                        |           |
|----------------------------------------|-----------|
| Grundskatter                           | 4,100,000 |
| Hästvakansspanmål                      | 300,000   |
| Trosspassevolansafgift                 | 26,000    |
| Soldatvakansafgift                     | 106,000   |
| Båtsmansvakansafgift                   | 228,000   |
| Arrendemedel                           | 2,800,000 |
| Mantalspenningar                       | 650,000   |
| Bevillning af fast egendom och inkomst | 3,500,000 |

Summa kr. 11,710,000

Härtill kommer, att i räntekammaren och landtränterierna böra dessutom finnas i rundt tal 4,000,000 kronor, hvarförutom en eller annan million behöfves till bestridande af förskott m. m. *Angående tull å kaffe.*  
(Forts.)

Häraf visar sig, att det behöfves ett ganska stort penningbelopp för att komma till den summa, som för statsverkets kassaförlagsfond är oundgängligen behöflig. Då härtill kommer det förhållandet, att efter det beslut, denna Riksdag redan fattat, riksbankens vinst redan är disponerad, och att, enligt de uppgifter jag erhållit, den statsbudget, som nu skall regleras, sannolikt kommer att med omkring en million kronor öfverstiga det i kongl. propositionen äskade belopp, så förefaller det mig, att det visserligen vore mindre välbetänt och alldeles för tidigt att nu, innan man eger någon den ringaste erfarenhet af hvad de åsatta tullarne kunna inbringa statsverket, vidtaga den betydliga nedsättning i statsinkomsterna, som bevillningsutskottet i denna punkt föreslagit.

Hufvudsakligen af dessa skäl men äfven derför, att jag icke anser det nyttigt att uppmuntra kaffeförbrukningen, yrkar jag afslag å utskottets i denna punkt gjorda framställning.

Öfverläggningen var slutad. Herr talmannen gaf, enligt de gjorda yrkandena, propositioner dels på bifall till utskottets hemställan och dels på afslag å densamma såväl som å de i ämnet väckta motionerna, och förklarade herr talmannen sig anse röstöfvervigt förefinnas för den förra meningen. Votering blef emellertid begärd och företogs enligt följande nu uppsatta och af kammaren godkända voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i 78:de punkten af dess betänkande n:o 8, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har kammaren afslagit såväl utskottets nämnda hemställan som de i ämnet väckta motionerna.

Efter röstsedlarnes uppräknande befanns, att 81 ledamöter röstat ja men 115 nej; och hade kammaren alltså beslutat i enlighet med nej-propositionens innehåll.

Emot det sålunda fattade beslutet anmäldes reservationer af herrar *Norén, Bergendahl, Johansson* i Esset, *Essén, Swartling, Björkman, Svensson* i Rydaholm, *Sjöberg, Höglund, Björck, A. V. Carlson, E. G. Boström, Östberg, Akerlund, Larsson* i Berga, *Holmgren, Kihlberg, Eliasson, Mallmin, Andersson* i Skeenda, *von Heijne-Liljenberg, Odell, Wendt, Svenson* i Bossgården, *Fredholm, Svenson* i Edum, *Gibson, Ullman* och *Lind*.

Den vidare föredragningen af betänkandet uppsköts till morgondagens sammanträde.

§ 3.

Till kammaren hade inkommit följande sjukbetyg, som upplästes:

Att riksdagsman I. Lyttkens är genom sjukdom förhindrad lemna sin bostad, intygar på begäran  
Stockholm den 20 April 1888.

*Astley Levin.*

Legitim. läkare.

§ 4.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *And. Persson* i Mörrarp under fem dagar från och med den 24 dennes.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter klockan 4 e. m.

In fidem

*A. E. J. Johansson.*